O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KUTUBXONASI

Инсон манфаатлари — олий қадрият

АДОЛАТ

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

ГАЗЕТА 1995 ЙИЛ 22 ФЕВРАЛДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

2006 ЙИЛ 3 ФЕВРАЛЬ, ЖУМА • СОТУВДА ЭРКИН НАРХДА • № 06 (554) • E-mail: adolatgazeta@sarkor.uz

Ушбу сонда:

2 — ЯГОНА МАҚСАД ЙЎЛИДА (фаолларимиз сўзлайди); КИЧИК БИЗНЕСГА КАТТА ЭЪТИБОР (иқтисодиётда самарали йўл)
3 — АШЪОР ОЛАМИНИНГ СОҲИБСАНЪАТИ; ЖАҲОН ПАРЛАМЕНТИ: ШВЕЦИЯ (Риксдагни Талман бошқаради)
4 — ЎЗБЕК КУРАШИНИНГ ДАДИЛ ОДИМЛАРИ; ИБН СИНОНИНГ БОЛАЛИГИ (болалик — бегуборлик)

Касаначилик — янги мулкий имконият

Ҳ. АВВАЛОВ олган суратлар

Пойтахтимизнинг Шайхонтоҳур туманидаги "Зузу" хусусий фирмаси санъаткорлар, раққосалар ҳамда болаларнинг спорт кийимлари ишлаб чиқариб, кўпчиликнинг назарига тушган. Корхонага моҳир ишбилармон аёл Салима Қодирова раҳбарлик қилмоқда. У бугунги бозор иқтисодиёти талаблари асосида ишни тўғри ташкил этганлиги туфайли 3 ойда 1,5 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда. 12 кишидан иборат меҳнат жамоаси ҳам ўзларига яратилган қулайлик ва шарт-шароитдан кўнгли тўқ.

Зардўзга даромад, корхонага манфаат

Раҳим ЖЎРАЕВ,
Бухоро шаҳридаги «Р.Раҳматов-Зардўз» МЧЖ кузатув кенгаши раиси

Бухоро — зардўзлар юрти. Моҳир зардўзларимиз маҳоратига нафақат юртдошларимиз, балки хорижликлар ҳам тан беришган. Шундан келиб чиқиб айта оламанки, шу пайтгача рўзғор юмушларидан ортиб даромад топиш мақсадида зардўзлик билан шуғулланган хотин-қизларимиз тиккан кийимларини бозорда сотишга қийналар, оқибатда воситачиларга арзонгаровга бериб юборишга мажбур бўлардилар.

Президентимизнинг «Йирик саноат корхоналари билан касаначиликни ривожлантириш асосида ишлаб чиқариш ва хизматлар ўртасида кооперацияни кенгайтиришни рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони бунга чек қўйди. Айниқса, Фармонда корхоналар билан меҳнат шартномаси тузган касаначиларга меҳнат дафтарчаси берилиши, ишлаган вақти учун пенсия ва ижтимоий суғурта бўйича нафақа тайинланишининг кўзда тутилганлиги кўпчиликни хушнуд этди. Яна бир муҳим жиҳати шуки, Фармонда касаначиларга буюртма берадиган корхоналарга ҳам бир қатор имтиёзлар белгиланган. Яъни, бундай корхоналар шу йилнинг 1 февралидан бошлаб 5 йил муддатга, меҳнат шартномаси асосида (касаначиларга тўланадиган маблағларга тенг миқдорда), меҳнатга ҳақ тўлаш фондидан тўланувчи ягона ижтимоий тўловдан озод этилди. Хомаки ҳисоб-китобларга кўра, ушбу имтиёз туфайли корхонамизда йилига 3-3,5 миллион сўм маблағ тежалар экан. Бу фаолиятни янада ривожлантириш учун катта имконият деганидир.

Ҳозирги пайтда корхонамизда юздан зиёд киши меҳнат қилмоқда. Тағин 40 нафар касаначимиз бор. Айни пайтда зардўзлик сир-асрорларини пухта эгаллаган, аммо оилавий шароитига кўра корхонага қатнаб ишлай олмайдиган опа-сингилларимиз билан ҳамкорликни янада кучайтириш, уларни ишлаб чиқаришга жалб этиш орқали даромадини кўпайтириш чора-тадбирлари ишлаб чиқилмоқда. Аниқроғи, йил охиригача 50-60 нафар касаначи билан ҳамкорлик қилишни мўлжаллаб турибмиз. Зотан, бундан икки томон ҳам манфаат кўради.

Пойтахт транспорти:

Хизмат сифати яхшиланмоқда

Н.АСЛОН,
журналист

Истиқлол йилларида Президентимиз Ислом Каримовнинг транспорт-коммуникация воситаларини тубдан модернизация қилиш ва бу соҳадаги ислоҳотларни янада жадаллаштириш борасидаги ташаббус ва йўл-йўриқлари туфайли пойтахтимиз аҳолиси ва меҳмонларига транспорт хизмати кўрсатиш сифати бирмунча яхшиланди. Шаҳримиз транспорт воситалари таркиби замонавийлари билан бойитилиб, автобус парклари янгиланди, сервис хизмати тармоғи ташкил этилди.

Бугун шаҳримиз кўчаларида «Мерседес-Бенц» компаниясининг энг сўнгги русумдаги автобуслари ҳамшаҳарларимиз ва пойтахт меҳмонларига хизмат кўрсатмоқда. Германиянинг Эво Бус ГмбХ «Мерседес-Бенц» компанияси билан имзоланган шартномага асосан 2003-2004 йилларда 300 та замонавий автобус харид қилинган эди. Бугунги кунга келиб уларнинг сони 578 тага етди. 2005-2006 йиллардаги инвестиция дастурига мувофиқ яна 300 та «Мерседес-Бенц Конекто С» русумли автобуслар харид қилиниши кўзда тутилган. Кези келганда шуни ҳам таъкидлаш жоизки, хусусий йўловчи ташувчиларга муносабат тубдан ўзгарди. Айни пайтда уларнинг кўрсатаётган хизматлари ҳажмини янада оширишга йўналтирилган тегишли меъёрий-ҳуқуқий асос яратилди.

(Давоми 2-бетда)

Китоб маркази очилди

Пойтахтимизда "Шарқ" нашриёт-матбаа компаниясининг "Шарқ зиёкори" очиқ акциядорлик жамиятига қарашли китоб маркази очилди. Марказнинг очилиши муносабати билан бўлиб ўтган тадбирда ёзувчи ва шоирлар, ноширлар, матбаачилар, олимлар, жамоатчилик вакиллари иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари қўмитаси раиси Хуршид Дўстмуҳамедов, Ўзбекистон халқ шоири Шукрулло, "Шарқ" нашриёт-матбаа компанияси бош директори Омонулла Юнусов ва бошқалар Президентимиз Ислом Каримов халқимиз, айниқса, ёш авлод онгида миллий истиқлол ғояларига садоқат, Ватанга муҳаббат, миллий қадриятларимиз ва анъаналаримизга ҳурмат туйғуларини янада мустаҳкамлашда бебаҳо восита — китоб ғоят муҳим аҳамиятга эга эканига алоҳида эътибор қаратиб келаётганини таъкидладилар.

Мамлакатимизда аҳолининг бадиий, ижтимоий-сиёсий, илмий-маърифий китобларга, таълим муассасалари ўқувчилари ва талабаларнинг янги авлод дарсликлари ва ўқув адабиётларига бўлган эҳтиёжини қондириш, шунингдек, китоб савдоси тизимини янада такомиллаштиришга алоҳида эътибор қаратилаётир. Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 3 августда қабул қилинган "Республикада китоб савдоси тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори бу борада муҳим дастуриламал бўляпти.

Шаҳримизнинг Бухоро кўчасидаги 26-бинода жойлашган ушбу марказда беш мингдан ортиқ номдаги китоб савдога қўйилган. Китобхонларга хизмат кўрсатиш тизими янада яхшиланиб, савдонинг янгича услублари жорий этилган. Унда нафақат юртимизда чоп этилган адабиётлар, балки хорижда нашр этилган янги китобларни сотиб олиш, уларга буюртма бериш мумкин. Марказда китобхонлар ва муаллифлар билан учрашувлар ташкил этилиши кўзда тутилган. Шунингдек, китобсеварларнинг эҳтиёжлари атрофлича ўрганилиб, зарур ҳолларда уларга керакли адабиётлар етказиб берилади.

Эндиликда ана шундай замонавий китоб марказларини Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятлар марказларида очиш мўлжалланмоқда.

ЎзА

Олий Мажлисда

Ҳакамлик суди самарали тизим

Музаффар АБДУШУКУРОВ,
"Адолат" мухбири

Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Депутатлар Қонунчилик палатаси Кенгаши томонидан таклиф этилган кун тартибини тасдиқлашди.

"Қонунлар лойиҳаларини тайёрлаш ва уларни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига киритиш тартиби тўғрисида"ги қонун лойиҳаси ҳақида Қонунчилик ва Суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг раиси Нурдинжон Исмоилов маъруза қилди. Сиёсий партиялар фракцияларининг вакиллари иштирок этган қонун лойиҳасининг моддама-модда муҳокамаси чоғида ушбу лойиҳани янада такомиллаштиришга доир таклифлар кўриб чиқилди. Киритилган тузатишларни ҳисобга олган ҳолда Қонунчилик палатаси мазкур лойиҳани қабул қилди.

Шундан сўнг Қонунчилик ва Суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси аъзоси Ойша Охунова "Ҳакамлик судлари тўғрисида"ги қонун лойиҳаси ҳақида ахборот берди.

— Давлат судларидан фарқли ўлароқ, ҳакамлик судида тарафларнинг ўзи судьяларни танлайди, — деди у ўз маърузасида. — Ҳакамлар суди чиқарган қарор юзасидан давлат судлари каби апелляция, кассация инстанциялари мавжуд эмас. Ҳакамлар суди қарори қабул қилиниши билан кучга киради. Яъни, қарор ижроси йиллаб чўзилиб кетиши ёки бир низонинг бир неча йил давом этишининг олди олинади. Янги суднинг давлат судларидан яна бир фарқи шундаки, фақат ҳуқуқшунослар эмас, балки хўжалик соҳасидаги турли тармоқларнинг юқори малакали мутахассислари ҳам ҳакамлар суди судьялари бўлиши мумкин.

Муҳокамада таъкидланганидек, ҳакамлик судлари томонларнинг келишувига кўра низоларни кўради. 8 бўлим ва 48 моддадан иборат бўлган мазкур ҳужжатда ҳакамлик судларининг турлари ва уларни ташкил этишнинг шакллари кўрсатилган. Яъни, ҳакамлик судлари ҳам доимий, ҳам вақтинчалик ташкил этилиши мумкин. Қонун лойиҳасида ҳакамлик битими, муҳокамаси, суди деган тушунчаларга ҳам таъриф берилган. Ҳакамлик судларида низоларни кўрувчи судья томонларнинг келишуви билан тайинланади. Мазкур лойиҳада судьяларга қўйиладиган талаблар белгиланган бўлиб, қайд этилишича, 25 ёшга тўлган шахс ҳакамлик судида судьялик қилиши мумкин. Лекин айрим депутатлар 25 ёш эмас, балки 40 ёшдан ошган, ҳам малака, ҳам ҳаётий тажрибага эга бўлган шахс ушбу лавозимда ишлаши керак, деган таклифни илгари сурдилар.

Ривожланган давлатлар тажрибаси шуни кўрсатадики, "Ҳакамлик судлари" фуқаролик ҳуқуқий муносабатлардан келиб чиқадиган низоларни ҳал қилишда самарали нодавлат механизми деб тан олинган. Бу қонуннинг қабул қилиниши тадбиркорлик субъектлари, уларнинг фаолияти жараёнида келиб чиқадиган низоларни ҳал қилиш механизмини яратишда муҳим ўрин тутади.

Депутатлар қонун лойиҳасини моддама-модда кўриб чиқдилар. Муҳокама чоғида нафақат таҳририй, балки қонунчилик хусусиятларидан келиб чиқиб, бўлимларнинг номланиши юзасидан таклифлар берилди. Айрим моддаларнинг матнларига тузатишлар киритилди. Батафсил кўриб чиқилганидан сўнг, қонун лойиҳаси маромига етказилиб, учинчи ўқишда Қонунчилик палатаси муҳокамасига қўйилди.

Партия кўзгуси

"Ёш адолатчилар" ҳаракатда

Давур ЖОЗИЛОВ,
"Адолат" мухбири

"Адолат" СДПнинг "Ёш адолатчилар" Тошкент шаҳар Кенгаши ташкил этилди. Партия фаолият Дастурида белгиланганидек, ёшларни мамлакатимиз ва жамиятимизда кечаётган ижтимоий-сиёсий, иқтисодий, маънавий-маърифий ислоҳотлар жараёнига кенг жалб этиш бугунги куннинг муҳим вазифаларидан. Шу муносабат билан ташкил этилган конференцияда "Адолат" СДП аъзолари, пойтахтдаги маҳалла, олий ва ўрта махсус ўқув масканлари вакиллари иштирок этишди.

Ёшларнинг ижтимоий онги ва савиясини юксалтириш борасида кенг кўламли ҳаракат олиб бориш, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини изчил ҳимоя қилиш конференциянинг бош омили бўлди.

Нуршод Ғиёсов, "Адолат" СДП Тошкент шаҳар Кенгаши биринчи котиби:

— Партиямиз фаолият Дастуридан келиб чиққан ҳолда, мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, ҳуқуқий, демократик давлат ва адолатли фуқаролик жамияти қуришга муносиб ҳисса қўшиш ва ҳаётнинг барча жабҳаларида ижтимоий адолат ғояларини қарор топтиришда ёшлар ҳиссаларини қўшмоғи, муаммолар ечимини топишда фаоллик, ташаббускорлик кўрсатмоғи керак. Афсуски, бу борада ёш аъзоларимизнинг иштирокини юқори деб баҳолаб бўлмайди. Боиси, ёшларимиз турмушдаги ижтимоий муаммоларни ҳал этишда маҳаллий ҳокимият органлари, тегишли мутасаддиларга ташаббус, таклиф билан чиқишмаётир. Ҳаттоки, ўзларини ўйлантираётган, қизиқтираётган масалаларга ҳам бефарқ муносабатда бўлишаётгани ташвишли ҳолдир. Айнан ушбу мақсад ва вазифалар "Ёш адолатчилар" кенгашини ташкил этишимизга туртки бўлди.

Қобил Соатов, "Адолат" СДП Республика Ёшлар Кенгаши раиси:

— Фикримча, бизнинг "Ёш адолатчилар" қайси даврда, қандай сиёсий жараёнда яшаётганлигини ҳис қилиб, ҳаётий тажриба, билим ва малакаларини оширишда жойлардаги "Адолат" СДП туман кенгашлари билан узвий алоқаларни йўлга қўйишлари талаб этилади. Албатта, бу борада уларга таянамиз ва катта умид, ишонч билдирамиз.

Конференцияда ташкилий масала кўрилди. Унда "Ёш адолатчилар" Тошкент шаҳар кенгаши раиси, унинг ўринбосарлари ва аъзолари сайланди.

Шаҳар партия Кенгаши қошида ташкил этилган "Ёш адолатчилар" ўз олдиларига жойлардаги ёшларнинг ҳуқуқий онгини ошириш, улар тушунчасида адолат мезонларини шакллантириш, Ватанга садоқат, меҳр-мурувват туйғуларини ошириш, жамиятимизга бегона бўлган турли оқимлар оғушига кириб қолмаслигини олдини олиш, ҳукумат қонун ва қарорлари ижросини таъминлашда фаол иштирок этишни мақсад қилиб олдилар.

Раҳматилла Ғоибназаров, "Адолат" СДП "Ёш адолатчилар" Тошкент шаҳар Кенгаши раиси:

— Конференцияда биз ёшларга билдирилган танқидий фикрлар ўринли деб ўйлайман. Ҳақиқатдан, билимли, куч-ғайратли бўла туриб баъзи масалаларга бефарқ, эътиборсиз ёки лоқайдлик билан қараймиз. Натижада муаммолар гирдобига тушиб қоламиз. Партия фаолият Дастуридан келиб чиқиб, ишимизни жонлантирсак, жамиятимизда юз бераётган ўзгаришларда, ислоҳотларда фаол иштирок этиб, ташаббускорлик кўрсатсак, ўйлайманки ютуқлар сари йўл очилган бўлар эди. Энг муҳими, ҳар бир тенгдошимиз жамиятда ўз ўрнига эга бўлиши керак.

Севара Муҳиддинова, "Адолат" СДП "Ёш адолатчилар" Собир Раҳимов туман Кенгаши раиси:

— Ҳозирги пайтда Ўзбекистон ёшлари учун ҳукуматимиз томонидан барча шарт-шароит, қулайлик ва имкониятлар яратиб берилган. Афсуски, ундан барча бирдек самарали фойдаланаяпти деб бўлмайди. Ахборот технологиялари асрида яшаяпмиз, лекин қайсидир ёшларимиз интернет клубларида вақт ўтказиш, ўйин ўйнаш билан машғул бўлиб қолишмоқда. Шундай экан, ёшларимизнинг қизиқишларини фойдали жиҳатларга йўналтирмоғимиз, ёмон иллатлардан фориғ бўлишида кўмаклашишимиз даркор.

ННТ

Чинакам ҳуқуқий замин

Худоёр МАМАТОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати,
"Адолат" СДП фракцияси аъзоси

Ҳозирги кунда мамлакатимизда турли ташкилий-ҳуқуқий шаклдаги беш мингдан зиёд нодавлат нотижорат ташкилотлар фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг аксарияти Ўзбекистон нодавлат нотижорат ташкилотлар миллий ассоциациясига бирлашган, шунингдек, бундай ташкилотларни қўллаб-қувватловчи фонд ташкил этилган.

Айтиш мумкинки, ҳозирда нодавлат нотижорат ташкилотлар тўғрисидаги қонунчилик муайян тизимни ташкил қилади. 1992 йилдан 2004 йилгача бўлган давр мобайнида нодавлат нотижорат ташкилотларнинг турли ташкилий-ҳуқуқий шаклларига тааллуқли ўндан ортиқ махсус қонун ва қонуности ҳужжатлари қабул қилинди. Гарчи амалдаги қонунларда бу турдаги ташкилотларни тузиш бўйича асосий муаммолар ҳал этилган бўлса-да, айрим масалалар, масалан, давлат ва ҳукумат ташкилотлари ўртасидаги ижтимоий ҳамкорлик муносабатлари етарли даражада ёритилмаган эди. Шуни назарда тутган ҳолда "Нодавлат нотижорат ташкилотлар фаолиятининг кафолатлари тўғрисида"ги қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди.

Мазкур қонун лойиҳасидан кўзда тутилган асосий мақсад нодавлат нотижорат ташкилотлар фаолиятининг кафолатларини белгилаш, уларнинг ҳуқуқлари ҳимоя қилинишини таъминлаш, ижтимоий ҳамкорликни кенгайтириш ҳамда уларни давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш механизмини такомиллаштиришдан иборатдир. Бинобарин, шу пайтга қадар давлат билан жамият ўртасидаги кўприк ҳисобланган нодавлат нотижорат ташкилотларнинг айримлари турли хорижий ташкилотлар томонидан молиявий қўллаб-келинган, ўз низом ва дастурлари доирасидан четга чиққан ҳолда муайян буюртмага асосланган мақсадда фаолият юритиб келаётган эди.

Мазкур қонуннинг қабул қилиниши бундай хатти-ҳаракатларга чек қўйиб, нодавлат нотижорат ташкилотларнинг янада ривожланиши ва муваффақиятли фаолият юритиши учун зарур шарт-шароит, тенг имконият ҳамда мустаҳкам ҳуқуқий замин яратади. Бундан ташқари, улар фаолиятига давлат органлари ва мансабдор шахсларнинг ноқонуний аралашувининг олдини олади.

Бугуннинг гапи

Ҳар бир дарахт ўзи бир олам...

Рўзигул САФАРОВА,
Сурхондарё вилояти табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси раиси

Вилоятнинг 550 минг гектарини ўрмонзорлар, 33000 гектарини токзорлар, 117000 гектарини турли мевали боғлар, 9000 гектарини эса қирғоқ бўйи дарахтлари ташкил қилади. Бу йил вилоятда 39 та ширкат хўжалиги тарқатилиб, улар деҳқон-фермер хўжаликларига айлантирилди. Аксарият майдонлардаги дарахтзорлар ана шу хўжаликлар ҳисобига тўғри келади. Хўш, улар энди деҳқон фермер хўжаликлари тасаррруфига ўтиши билан дарахтларга муносабат қандай бўлади? Ана шу муаммо бизни ўйлантирмоқда...

Бойсун туманида «Дарбанд», Узун туманида «Серҳаракат», Шеробод туманидан 9 та ширкат хўжаликлари деҳқон-фермер хўжаликларига айлантирилди. Бир вақтлар собиқ ширкат хўжалиги ҳудудида бўлган дарахтзорлар бугун мулкдор мулки бўлди. Бу қувонарли ҳол, албатта. Ҳукуматимизнинг бу борадаги саъй-ҳаракатлари ҳам шаксиз, мамлакатда боғдорчилик ва ўрмон хўжаликларини ривожлантиришга қаратилган. Лекин айрим фермерлар ердан «унумли» фойдаланиш мақсадида ярим асрга татигулик дарахтларни қийратиб — аёвсиз кесиб корига «даркор» қилмоқда. Экологик вазиятни барқарорлашуви билан ҳисоб-китоб қилмаяпти... Бу ҳол биласиз, муаммо устига муаммо келтириб чиқаради.

Кунчиқар мамлакат — Японияда бўлганимда бир таассурот олганман: тўғриси, Нагасаки, Хиросима шаҳарлари ўтган асрнинг даҳшатли фалокатидан кейин шу қадар чирой очиб кетганини кўриб, ҳайратланганман. Кўчаларини қатор манзарали дарахтлар ва гулзорлар безаб турибди. Мамлакатда табиатни муҳофаза қилиш дастури бўлиб унга ҳамма масъул экан. Мамлакат аҳли дарахтларни «дилкаш дўст» деб билишаркан. Қишлоқларида шарқона урф-одатлар... Ўзбеклардагидек хонтахта устида нозу неъмат, ҳусн-тароват, озодалик. Бир жойга экилган дарахт бошқа шаҳарларида такрорланмаган.

(Давоми 2-бетда)

Партия кўзгуси

Ягона мақсад йўлида

Т.Мирзаазаматов,
"Адолат" СДП Фарғона вилояти Кенгаши биринчи котиби

Олбек ҚЎЗИЕВ,
«Адолат» СДП Қарши шаҳар Кенгаши биринчи котиби

Жорий йилнинг юртимизда "Ҳомийлар ва шифокорлар йили" деб эълон қилинганлиги муносабати билан [illegible]

[illegible]

Мунособат

Ҳар бир дарахт ўзи бир олам...

(Давоми. Боши 1-бетда)

[illegible]

Муносабат

Стандарт – сифат кафолати

Абдулла АБДУНАЗАРОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати,
«Адолат» СДП фракцияси аъзоси

[illegible]

Иқтисодиёт таянчлари

Кичик бизнесга катта эътибор

Барно МАТЁҚУБОВА,
Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети талабаси

Ривожланган мамлакатлар тажрибаси кўрсатишича, кичик бизнес — бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида йирик ишлаб чиқарувчиларга нисбатан маблағ сарфини кам талаб қилиши, ихчамлиги, бозордаги талаб ва таклифга қараб ўзи ишлаб чиқараётган маҳсулотлар турини тез ўзгартира олиши, тезроқ ва каттароқ фойда кўриш мақсадида ишлаб чиқариш қувватларининг барча имкониятларини жадал модернизация қила олиши билан ажралиб туради. Бундан ташқари, йирик корхоналарга нисбатан бошқарув тизими ҳам анча содда.

Кичик бизнес иқтисодиётимизни барқарорлаштиришда энг самарали йўл эканлиги ҳисобга олиниб, ҳукуматимиз мустақилликнинг дастлабки даврларидан бошлабоқ унинг ривожига жиддий эътибор қаратди. Фаолиятига давлат бошқарув ва назорат органлари ноқонуний аралашувига чек қўйилди. Тадбиркорлик субъекти сифатида рўйхатдан ўтиш тартиби соддалаштирилди. Тегишли меъёрий-ҳуқуқий база такомиллаштирилиб, тижорат банклари томонидан микрокредитлар ажратишнинг соддалаштирилган тартиблари ишлаб чиқилди.

Кўпчилик хорижий давлатларда кредит ажратиш жараёни биздагидан анча мураккаб. Уларда банклар ва нобанк кредит муассасалари кредитлар ажратишда кўплаб факторларни ҳам ўрганиб чиқадилар. Бизда эса микрокредит олиш учун банкда юридик шахс мақомига эга бўлмаган якка тартибдаги тадбиркорлар ва деҳқон хўжаликлари атиги учта ҳужжат: сўралаётган микрокредит миқдори кўрсатилган ариза, кредитни қайси мақсадга олаётганлиги ҳақидаги бизнес режа, кредитнинг қайтарилмай қолиш хавфини олдини олувчи таъминот турларидан бири тақдим этилади, холос. Юридик шахс мақомига эга бўлган тадбиркорлардан эса микрокредит олиш учун юқоридаги 3 та ҳужжатга қўшимча тарзда ўзларининг охирги ҳисобот санасига Давлат солиқ хизматининг маҳаллий идораси томонидан тасдиқланган бухгалтерия балансини ҳам тақдим этиш талаб этилади.

Бундан ташқари, тадбиркорларнинг мурожаатларини зудлик билан кўриб чиқиш ва бунда ортиқча оворагарчиликка йўл қўймаслик учун кредит ҳужжатларини ўрганиш муддатлари юридик шахс мақомига эга бўлмаган тадбиркорлар учун 5 банк иш куни, юридик шахс мақомига эга бўлган тадбиркорлар учун эса 10 банк иш куни этиб белгиланган.

Республикамизда микрокредитлар 3 йилгача муддатга Марказий банкнинг қайта молиялаш ставкаси (бугунги кунда 16 фоиз)дан юқори бўлмаган имтиёзли фоизларда берилиши йўлга қўйилган. Юридик шахс мақомини олмасдан фаолият юритаётган кичик бизнес субъектларига микрокредитлар 5 минг, юридик шахс мақомига эга бўлган кичик бизнес субъектларига эса 10 минг АҚШ долларига эквивалент миқдоридан ошмайдиган ҳажмда миллий ёки чет эл валютасида берилади.

Иқтисодиётда аҳоли эҳтиёжлари доимий ўсиб бориши билан бирга, бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида кичик бизнеснинг маблағга бўлган талаби камаймайди. Шундан келиб чиқиб, тижорат банклари томонидан уларга ажратилаётган кредитлар миқдори ҳам йилдан йилга ортиб бораверади.

Амалдаги йил «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» деб эълон қилинди. Дарҳақиқат, мамлакатимизда ҳар йили қайси бир соҳага кўпроқ ва жиддийроқ эътибор бериш йилларнинг номланишидан ҳам келиб чиқаяпти ҳамда у эндиликда бамисли анъанага айланмоқда. Демак, Ҳомийлар ва шифокорлар йилида кичик бизнес субъектларининг салмоғи янада катта, самарали бўлиши, шубҳасиз.

Ишлаб чиқариш

ЎЗБЕКИСТОН ПАХТА ТОЗАЛАШ КОРХОНАСИ: Юқори Чирчиқ туманидаги мазкур корхонада Айни пайтда иш 3 сменада ташкил этилган. Бир кунда ўртача 60 тонна сифатли пахта толаси тайёрланиб, мижозларга етказиб берилмоқда.

Суратларда: С. Нодирова кунлик белгиланган режаларни ошиғи билан бажариб келмоқда; Корхона ишчилари Х.Комилхонова ва С.Арслоновалар иш жараёни устида.

Сара уруғ — ҳосил бўлуғ

Олим ҲАКИМОВ,
"Адолат" мухбири

Самарқанднинг асл деҳқонлари ўтган йили биринчилар қаторида давлатга пахта сотиш режасини уддалашди. Албатта, бундан келган даромадлар айни пайтда аҳолининг ижтимоий аҳволини яхшилашга, вилоятда хусусий секторни ривожлантиришга, мактаб ва тиббий муассасаларнинг ҳар томонлама замонавий тарзда қуриш ва таъмирлашга сарфланмоқда.

Айни кунларда вилоят "Пахтасаноат" бирлашмаси ва унинг жойлардаги корхоналарида пахта хом-ашёсидан кундалик эҳтиёж моллари ишлаб чиқариш, қайта ишлаш, экспорт қилиш каби юмушлар тез ва соз бажарилияпти.

— Ўтган йили ғўза парвариши агротехника талаблари асосида олиб борилганлиги туфайли ҳосил ўйлаганимиздан ҳам мўл бўлди, — дейди вилоят "Пахтасаноат" бирлашмаси раиси Нормурод Омонов биз билан суҳбатда. — Бу эса, ўз навбатида, вилоятдаги пахта тозалаш корхоналарида иш унуми ва сифатини яхшилаш, замонавий технологиялардан самарали фойдаланишни талаб этади. Айни пайтда пахта тозалаш заводларини замонавий асбоб-ускуна ва қурилмалар билан таъмирлашга алоҳида эътибор қаратаяпмиз. Ишни тўғри ташкил этганимиз туфайли бирлашмамиз ўтган йилни юқори даромад билан якунлади, акциядорларимизнинг диведентлари ўз вақтида берилди. Шу ўринда айтиб ўтиш жоизки, иш самарадорлиги меҳнаткашларнинг моддий манфаатдорлигига боғлиқ. Биз ҳам бу ақидага амал қилиб, ишчи-хизматчиларнинг моддий манфаатдорлигини яхшилашга алоҳида эътибор беряпмиз. Моддий ёрдамга муҳтож ходимларимизга кўмаклашиляпти.

Бирлашма корхоналаридаги ўзгариш ва янгиланишлар билан яқиндан танишиш мақсадида "Жомбой" ва "Улуғбек" пахта тозалаш корхоналарида бўлдик. Иш қизғин. Ишчи-ходимларнинг қўли-қўлига тегмайди. "Жомбой пахта" очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти томонидан ширкат ва фермер хўжаликларидан ўтган йил 17017 тонна пахта хом-ашёси қабул қилиниб, 3396 тоннадан зиёд тола ишлаб чиқарилди. Уларнинг бир қисми хорижий давлатларга экспорт қилинди. "Улуғбек" пахта тозалаш корхонаси эса 4 минг 396 тонна толани хорижлик мижозларга экспорт қилиб, яхшигина даромад олишди. Бу эса рентабелликнинг 2,7 фоиз ошишига олиб келди.

— Ҳосилдорлик ошишининг асосий омилларидан бири, — дейди уруғчилик бўлими бошлиғи Шокиржон Қиржигитов, — ернинг агротехника талабларига мослаштирилган уруғлик навларинидан кенг ва самарали фойдаланилаётганидир. "Оқдарё-6", "Омад" навлари бизнинг иқлим шароитимизга мослаштирилган. Бу навларни келгуси йилда ҳам ерга қадашимизни инобатга олиб, махсус мосламаларда дорилаб, хўжаликларга тарқатишга тайёрлаб қўйдик.

Дарвоқе, ҳадемай юртимизга кўклам нафаси кириб келади. Деҳқончилик юмушлари бошланади. Вилоят "Пахтасаноат" бирлашмаси жамоаси келгуси йилда ҳам ҳосилдорликни ошириш, бободеҳқонларга сифатли уруғ навларини етказиб бериш учун тиним билмай меҳнат қилишяпти. Айни вақтда зарур техника ва уруғ навлари тахт қилиб қўйилган. Зеро, доно халқимиз сара уруғ — ҳосил бўлуғ, деб бежизга айтмаган.

Давра суҳбати

Фракция ва ОАВ

Икки палатали парламентда фракциялар фаолиятини фуқароларга тўлиқ, аниқ ва холисона етказиш, уларнинг сиёсий фаоллигини оширишда оммавий ахборот воситаларининг ўрни муҳим. Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро жамоатчилик маркази "Парламент репортёри" клуби томонидан ўтказилган давра суҳбати айни шу масала - "Адолат" СДПнинг парламентдаги фракцияси фаолияти ва унинг ОАВ томонидан ёритилишига бағишланди. Унда фракция аъзолари, партия Сиёсий Кенгаши фаоллари ҳамда Конрад Аденауэр фондининг Марказий Осиё, Қозоғистон ва Кавказ бўйича вакили жаноб Ханс Кайзер, шунингдек оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этишди.

Давра суҳбатида фракция аъзоси, Олий Мажлиснинг Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари қўмитаси раиси ўринбосари Исмоил Саифназаров сўзга чиқиб, парламентнинг ўтган йилги фаолияти хусусида маълумот берди. У ўз сўзида ҳозирги пайтда Қонунчилик палатасида 40 дан ортиқ қонун лойиҳалари кўриб чиқилаётганлиги, уларнинг бештаси бевосита оммавий ахборот воситаларига тегишли эканлигини таъкидлаб ўтди. Ўз навбатида жаноб Ханс Кайзер Ўзбекистон парламенти олдингиларидан тубдан фарқ қилиши, ривожланган давлатлар тажрибасига таяниб, маҳаллий шароитни ҳисобга олиб иш юритаётганини ижобий баҳолади. Лекин шунга қарамай ОАВ томонидан парламент фаолиятини ёритишда бир қатор камчиликларга йўл қўйилмоқда. Хусусан, депутатлар ва оммавий ахборот воситалари ўртасида мустаҳкам ҳамкорлик ўрнатилмаган.

Тадбирда "Адолат" СДП фракцияси аъзолари С.Турсунов, Х.Маматов ва партия Сиёсий Кенгаши котиби Р.Ҳайдаров йиғилганларга фракция фаолияти тўғрисида батафсил маълумот беришди.

Қизғин баҳс-мунозара тарзида ўтган давра суҳбати иштирокчиларда катта таассурот қолдирди.

Пойтахт транспорти:

Хизмат сифати яхшиланмоқда

(Давоми. Боши 1-бетда)

Бундан қарийб икки йил муқаддам пойтахтимиз йўловчи ташиш транспорти корхоналари ишини мувофиқлаштирадиган «Тошшаҳарйўловчитранс» давлат уюшмаси акциядорлик компаниясига айлантирилган эди. Юртбошимиз Ислом Каримовнинг 2006 йил 11 январдаги «Тошкент шаҳрида йўловчи таранспортини ташкил этиш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида»ги Фармонига асосан мазкур компания негизида «Тошшаҳартрансхизмат» уюшмаси ташкил этилди.

- Юртбошимизнинг мазкур Фармони пойтахтимиз аҳолиси ва меҳмонларига транспорт хизмати кўрсатишни янада яхшилаш имконини берди, - дейди «Тошшаҳартрансхизмат» уюшмаси раиси Шомурод Муҳаммаджонов. - Унга кўра, янгидан ташкил этилган уюшмамиз ҳамда Тошкент шаҳар ҳокимлигининг йўловчи транспортининг барча турлари ҳаракатини лицензиялаш ва мувофиқлаштириш департаменти йўловчи ташувчилар ўртасида ошкора рақобат учун қулай шароит яратиш, сифатли хизмат кўрсатиш бўйича буюртмачи ва пудратчи вазифаларини аниқ белгилаш каби масалаларга масъул этиб белгиланган.

Таъкидлаш жоизки, «Тошшаҳартрансхизмат» уюшмаси пойтахтимиз йўловчи транспорти соҳасида фаолият кўрсатаётган хўжалик жамиятлари, давлат, хусусий ва бошқа ташкилотларни шартнома асосида бирлаштиради. Айни пайтда уюшма таркибида ўнта автобус саройи, битта махсус автокорхона, битта йўналишли такси автокорхонаси, бешта таксисарой, биттадан трамвай, троллейбус ҳамда трамвай-троллейбус депоалари, метрополитен ва инфратузилма хизматлари мавжуд. Улар томонидан 150 та йўналишда хизмат кўрсатилмоқда. Пойтахтимизда иш кунларининг тиғиз соатларида 1185 та кўп ўринли автобус ва мини автобуслар, 98 трамвай ва 96 троллейбус белгиланган йўналишларга чиқарилади. Метрополитенда эса тўрт вагондан иборат 39 та поезд қатнайди.

Аҳолининг шаҳар йўловчи транспорт хизматларига бўлган эҳтиёжини қондириш, йўловчи транспортининг йўналишларда бир маромда ва ишончли ҳаракатини таъминлаш, корхоналар мулки, шу жумладан автотранспорт воситаларининг сақланиши ва улардан мақсадли фойдаланиш устидан мониторинг олиб бориш, барча йўловчи ташувчиларга шартнома асосида хизмат кўрсатиш, шаҳар йўловчи транспортида тарифларни шакллантиришда қатнашиш мазкур уюшманинг асосий вазифалари сирасига киради.

Айни пайтда Фармонга мувофиқ, Тошкент шаҳар ҳокимлиги ҳузуридаги Транспортнинг барча турларини мувофиқлаштириш маркази эндиликда таркибий бўлинма сифатида Йўловчи транспортининг барча турлари ҳаракатини лицензиялаш ва мувофиқлаштириш департаментига айлантирилди. Эндиликда у барча транспорт турлари ҳаракатини мувофиқлаштириб, йўналишлар тармоғини тартибга солади. Йўловчи ташиш бўйича буюртмачи вазифасини бажариш, лицензиялар бериш ҳуқуқига эга бўлган ҳолда йўналишларни қатъий тендер асосида белгилаш, жамоат транспорти иши натижаси ва самарадорлигини баҳолаш ҳам мазкур департамент зиммасида. Шу билан бир қаторда, шаҳар автобус ва электр транспортида йўловчи ташиш бўйича чекланган тарифларни белгилаш юзасидан молия идоралари билан келишган ҳолда Тошкент шаҳри ҳокимлигига таклифлар киритиш, уларга риоя этилишини назорат қилишга доир вазифалар ҳам бевосита департаментнинг доимий фаолияти асосини ташкил этади. Ҳозирда департамент шаҳарда йўловчи ташиш борасида соғлом рақобат муҳитини вужудга келтириш ҳамда барча йўловчи ташувчилар учун тенг шароит яратиш устида иш олиб бормоқда.

Фармонда йўловчи транспортининг барча турлари ҳаракатини лицензиялаш ва мувофиқлаштириш департаменти пойтахтимизда йўловчи ташишнинг автоматлаштирилган бошқарув тизимини ҳаётга кенг жорий этиш, йўл ҳақи тўлаш тизимини замон талабларига мос равишда автоматлаштириш ҳамда ҳаракат йўналишларида назорат ўрнатиш масалаларини мувофиқлаштириши белгилаб қўйилган. Кўриниб турибдики, департамент иши ҳар томонлама масъулиятли ва муҳим, айни пайтда пойтахтимизда йўловчи ташиш транспорти фаолиятини яхшилашда ҳал қилувчи аҳамиятга эга.

Бир сўз билан айтганда, Президентимизнинг мазкур Фармони пойтахтимиз жамоат транспортида бозор механизмларини жорий этиш, йўловчиларга хизмат кўрсатиш сифатини яхшилашда муҳим асос бўлиб хизмат қилади. Жамоат транспорти ҳаракатланувчи таркибининг бус-бутун сақланиши ва тўла қувват билан ишга солиниши эса, ўз навбатида, йўловчи ташиш таннархининг пасайишига ижобий таъсир кўрсатади.

Таҳририятга хат келди

Муаммо қачон барҳам топади?

Ч.МАМАТҚУЛОВ,
"Узунпахта" ОТҲЖ раиси

Жамоа бир ёқадан бош чиқариб, ҳамжиҳатликда ишласагина ўз мақсад-муддаоларига эришиш осон кечаркан. Акс ҳолда ишхонадан файз-барака кўтарилиб, жамоа орасида ҳар хил майда-чуйда гап-сўзлар кўпайгандан кўпаяр экан. Буни бизнинг "Узунпахта" очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти мисолида ҳам кўриш мумкин.

Гап шундаки, мана 3 йилдан бери ходимларимиз юқори ташкилотлардан келган текширувчиларга ҳужжат тайёрлаш, судга қатнаш билан овора. Сабаби жуда оддий. 2003 йилнинг 8 апрелида "Сурхонпахтасаноат" бирлашмаси ва туман пахта тозалаш корхонасининг собиқ раҳбарлари буйруқларига асосан корхонада бош ҳисобчи лавозимида ишлаган Ш.Қурбонов билан меҳнат шартномаси бекор қилинди. Ана шундан буён турли идоралардан келадиган текширувчилар сони кўпайди. Бундан ташқари, Ш.Қурбонов орадан 10 ой ўтиб, фуқаролик ишлари бўйича Сариосиё туманлараро судига даъво муддатини тиклаш, ишга тиклаш ҳамда бекор юрган кунлари учун моддий ва маънавий зарар ундириш ҳақида даъво ариза билан мурожаат қилди. Суд ишни кўриб чиқиб, даъвогарнинг даъво аризасини рад қилди. 2004 йил 27 апрелда фуқаролик ишлари бўйича вилоят апелляция инстанцияси мазкур суднинг ҳал қилув қарорини ўзгаришсиз қолдирди.

Орадан анча вақт ўтгач, у фуқаролик ишлари бўйича Сурхондарё вилоят суди раиси Х.Тоғаев номига юқоридаги қарор ва ажримдан норози бўлиб шикоят ёзди. Суд раисининг 2005 йил 16 мартда йўллаган жавоб хатида жумладан шундай дейилади: "Суд қарорларини бекор қилиш ёки ўзгартириш ҳақида вилоят суди Раёсатига назорат тартибида протест келтиришга асос йўқлиги сабабли шикоятингиз қаноатлантирилмасдан қолдирилди". 2005 йилнинг 30 июнида Олий суднинг Фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъати раиси Ж.Балкибаева ҳам Ш.Қурбоновга "Суд қонун талабидан келиб чиқиб, .. ишга тиклаш даъвоси билан 2004 йил 4 февралда, яъни қонунда белгиланган муддатларни бузиб мурожаат этганлиги боис даъвони рад қилиш ҳақида тўғри хулосага келган" деб жавоб хати йўллади. Ана энди муаммо барҳам топди, кераксиз югур-югурлар ўрнига корхонамизда ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш билан шуғулланамиз, деб хурсанд бўлган эдик. Аммо қувончимиз узоққа чўзилмади. Негадир Олий суднинг фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъати вилоят апелляция инстанциясининг 2004 йил 27 апрелдаги ажримини бекор қилиб, ишни янгитдан кўриш учун шу инстанция судига юборди. 2005 йил 23 декабрда қайтадан бўлиб ўтган апелляция инстанцияси бизнинг судда иштирокимизни таъминламасдан даъвогар фойдасига ажрим чиқарди.

Маълум бўлишича, апелляция инстанцияси даъво муддатини тиклашга туман прокуратураси томонидан қўзғатилган 2003 йил 24 сентябрдаги жиноят ишини асос қилиб олган. Ахир, Ш.Қурбонов ишдан бўшагандан кейин орадан 5 ой ўтиб жиноят иши очиляпти-ку! Бундан ташқари, Узун туман прокуратураси Назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи Республика кенгаши қарори билан тасдиқланган режа асосида корхонамизнинг 2002 йил 1 июндан 2004 йил 1 июн кунига қадар бўлган фаолиятини тафтиш қилганида, собиқ бош ҳисобчи "Сангардак" хусусий фирмасига 2002 йил 19 ноябр куни 266-сонли тўлов топшириқномаси билан асоссиз равишда 6 миллион сўм маблағни ўтказиб юборганлиги аниқланган. Айни пайтда бу масала ҳуқуқ-тартибот идоралари томонидан ўрганилмоқда. Сурхондарё вилоят прокурори биринчи ўринбосари Б.Эргашевнинг (2006 йил 23 январда) бизга йўллаган хатида бу ҳақда айтиб ўтилган. Қаранги, иккинчи бор ўтказилган вилоят апелляция мажлисида бунга эътибор берилмаган. Шу ўринда яна бир савол туғилади: вилоят апелляция инстанцияси бундан салкам бир йил олдин чиқарган ажримига нима учун қарши борди?.

Кўриб турганингиздек, судга чопа-чоп билан оворамиз. Наҳотки, бу муаммони қонуний ҳал этиш, бир тўхтамга келишнинг иложи бўлмаса..

ТАФАККУР

КИМ ҲАММА НАРСАГА ЧИДАЙ ОЛСА, У ҲАММА НАРСАГА ЖУРЪАТ ЭТИШИ МУМКИН. **Вовенарг**

9 февраль — Алишер Навоий таваллуд топган кун

Ашъор оламининг соҳибсанъати

Сулаймон Ҳайдар КАСБИЙ

Буюк сўз устаси Алишер Навоий ғазалларининг ҳар бир сатри, сўзи ҳайратангиз фалсафий мушоҳадалари билан инсон ақлини лол қолдиради. Хоҳ ишқий, хоҳ тасаввуфий ёки фалсафий мазмундалигидан қатъи назар, уларга сингдирилган фасоҳат ҳар бир қалбни тўлқинлантиради, беғубор хаёл оламига етаклайди.

Сўз мулки султонининг асарларини таҳлил этишга ожиз эсак-да, биргина ғазалини ўқиб тушуниб кўришга ҳаваcландик. «Бадойиъ ул-бидоя»дан ўрин олган бир ғазал матлаъи қуйидаги сатрлар билан бошланади:

Кўрма сориғ баргу қил наззора рухсорим сари,
Қўй хазон боғин, гузар қил заъфаронзорим сари.
Боқма асфар барг уза, ҳарён қизорған обкаш,
Заъфароний юз уза кўр ашки хунборим сари.

Байтда сен сариқ япроққа эмас, менинг рухсоримга боқ, хазон боғи, яъни кузда сариқликка бурканган боғ сари юрма, менинг заъфарон юзимга гузар қил, дейилаётир. Ва айни дамда инсон руҳиятининг табиатда содир бўладиган ҳодисага уйғун ҳолати фалсафий талқин этилган. Бир сўз билан айтганда, инсон ва табиат ўртасида содир бўладиган воқеалар уйғунлаштирилган.

Иккинчи байтдаги дарахт образи, аслида, инсон. Айтилган фикрлар эса, инсоннинг кечинмалари. Сатрларда биргина «сари» сўзи орқали гўзал сўз ўйини қилинган: биринчи, иккинчи ўринларда «юзим томон» деган маъно англашилса, учинчи мисрада «ашки хунборим сари» жумласи «кўз ёш тўкишимнинг бошланиши» маъносини англатаётганини таъкидлаш жоиз.

Навбатдаги сатрда фалсафий мушоҳадага ўтилади:

Ким хазон ели қуруткон шох ҳолин кўрмамиш,
Айласин наззора урён жисми беморим сари.

Агар ким хазон шамоли қуритган дарахт шохининг аҳволини кўрмаган бўлса, уни тасаввур қила олмаса, нигоҳини менинг бемор жисмимга қаратсин, дейилаяпти.

Ҳа, хазон шамоли қуритган шох, дарахт танасида бўлса-да, ҳаёт озиғидан бебаҳрадир, унда япроқлар ҳам қовжираб тўкилиб бўлган. Танида дард бор кишининг аҳволи ҳам шунга ўхшаш бўлади. Унинг ҳам қалб дарахтининг япроқлари сўла бошлайди, умид ғунчалари очилмай хазон бўлади. Чуқурроқ мушоҳада этилса, бемор киши тириклик баҳридан тобора ажралиб, руҳияти сўлиб боради. Дардчил кишига нисбатан «чўпдек озибди» ибораси қўлланилиши бежиз эмас.

Галдаги мисрада бу фалсафий мушоҳада янада теранлашади:

Сарвга бўлмас хазону лола ул мавсумда йўқ,
Қилма майл, эй оҳ, сарви лола рухсорим сари.

Маълумки, ҳазрат Навоийнинг барча асарларидаги табиат унсурлари – гул, тош, хок, барг, темир, олтин, олов, дарахт ва ҳоказолар англатиш воситаси, ташбеҳ сифатида келади ва теран маъноларни англатишга хизмат қилади. Юқоридаги мисрада ҳам «сарв» табиатига хазонлик бегоналиги таъкидланаётир. Чунки у тўрт фаслда ҳам кўм-кўк яшнаб туради. Шундай экан, юзимнинг сариқликдан лоларангликка, қизилликка томон ўтишига майл қилма, унга иштиёқ билдирма бунинг иложи йўқ, дейилмоқда ғазалда.

Бу ўринда ҳам дарахт мажоз, мурожаат эса инсонга қаратилган. Сарв янглиғ яшнаб турувчи, ҳаётидан ками кўсти йўқ киши асло хазонликка, яъни умрнинг хазон фасли – кексаликка юз тутмайди. Унинг руҳиятида доимо гўзаллик барқ уриб туради.

Кейинги байтни ўқиймиз:

Англа бошимға туташқон шуълайи ҳажр, эй рафиқ,
Кўрма санчилгон хазоний барг дасторим сари.

Бу байтни эса, қуйидагича талқин қилиш мумкин: Эй рафиқ, бошимга туташган унсур бу ҳижроннинг шуъласидир, бошқа нарса эмас, сен уни назарингда менинг дасторимга санчилган хазон барги деб билмагин. Дарҳақиқат, киши ғам-андуҳлар чекаркан, демак, унинг бошига турли изтироблар, ташвишлар тушади. Ҳажр аламлари хаёлини беҳаловат қилади. Дасторга санчилган гул бандидан муаттар бўй таралмайди, чунки у сўниб қолган. Ана шу гул банди аслида дард, оғриқ, изтироб белгисидир.

Қуйидаги байт теран фалсафий мушоҳадага йўғрилган.

Умр баргин то хазон тўкмайдур, этсам кош азм,
Навбаҳори ҳусн аро сармаст хуммориm сари.

Яъни, кошки мен ўз кўнглимни хушласам, доимо сармаст бўлишга азм-журъат қила олсаму, умрим навбаҳорининг баргларини хазонлик, яъни руҳиятнинг куз фасли тўка олмаса. Зотан, инсон борки, ўз умрининг мудом навниҳоллигини истайди. Ғазалдаги хазон ҳаётнинг машаққатлари, улар, албатта, бир куни умр баҳорининг сармастликларини ниҳоясига етказади. Бу ҳодисотнинг иложи борича кечроқ амалга ошишини, севимли ҳаётнинг бардавом бўлишини ким ҳам орзу қилмайди? Аммо инсон ўзининг бу ҳислари олдида ожиз.

Ғазал мақтаъида сўз соҳибқирони ўз кўнглига мурожат этади:

Эй Навоий, чун бу фасл ичра қадаҳ марғуб эрур,
Тортай ўзни мажлиси шоҳи қадаҳхорим сари.

Хўш, «бу фасл ичра қадаҳ марғуб эрур», деганда нимани англаймиз? Аввало, «бу фасл» – ҳаёт, умр. Қадаҳ эса май. Аммо оддий истеъмол қилинадиган май эмас, балки ҳаётнинг сархушликлари, ундан баҳра олмоқлик. «Мажлиси шоҳи қадаҳхор» эса, ҳаётнинг шодликларидан лаззатланувчи теран идрокли инсон. У ҳаётнинг шодликларини ўзига сингдиради, борки яхшиликларидан тотиб сархушланади, дардлардан фориғ бўлади.

Навоий ғазалларида инсоннинг кўнгли, ишқи, дунё қараши, севинчу изтироби табиатга, борлиқ оламга муносабат мезони бўлиб келади. Ҳазратнинг ашъор оламида соҳибсанъат эканликлари, ҳар бир байтнинг бағрига олам-олам маъно сингдира олганликлари ана шундандир. Биргина биз тушуниб ўқишга уринган юқоридаги ғазалнинг ўзи билан инсоннинг руҳий олами, кечинмалари, хуллас, ўзлиги гўзал санъатлар воситасида талқин қилинган. Зотан, инсон борлиқнинг, ҳаёт, жамиятнинг манбаи.

Албатта, сўз мулкининг султони асарларини баҳолаш олимларимиз, навоийшуносларга мансуб иш. Биз эса улуғ шоир ижодиётининг бир мухлиси сифатида имконимиз қадар фикр юритишга уриниб кўрдик, холос. Ҳазрат Алишер Навоий ўзбек адабиётининг сарчашмасидир. Бу чашмадан маънавий озиқ олишга ҳар бир қалб интилмоғи зарур. Чунки ундан баҳра ола билган кўнгилларда маънавият, маърифат гуллаbrининг барқ уриб яшнаши шак-шубҳасиздир.

Камина «Бадойиъ ул-бидоя»дан жой олган ана шу ғазални ўқиб, таъсирланганимдан унинг сўз ва маъноларига ҳамоҳанг фикр ва кечинмаларимни тахмис қилиб ифодалашга уриндим.

Эй киши, туттил қулоқ бу хаста дил торим сари,
Пўя бос шиддат ила кел борлиғу борим сари,
Ким, нигоҳинг чорлагил андуҳзо анворим сари,
Кўрма сориғ баргу, қил наззора рухсорим сари,
Қўй хазон боғин, гузар қил заъфаронзорим сари.

Эй кўнгул, сен кўксима томган ёши зардобкаш,
Юзларининг саҳнига тўлган кўйи зартобкаш,
Кўзу юзнинг зардлиғи бирлан эрур бетобкаш,
Боқма афсар барг уза, ҳар ён қизорғон обкаш,
Заъфароний юз уза кўр ашки хунборим сари.

Заъфароний юзки ул шодлиғни шонин кўрмамиш,
Беҳаловатдир куни, осуда онин кўрмамиш,
Мисли ўз жисминдаги дарди ниҳонин кўрмамиш,
Ким хазон ели қуруткон шох ҳолин кўрмамиш,
Айлагил наззора урён жисми беморим сари.

Дейдилар беморлиғ оғриқ бу кор мавҳумда йўқ,
Оғриғи жон хислати ҳар жонда бор марҳумда йўқ,
Қулф очиб кулмоқ иши гул мисли ҳеч мазлумда йўқ,
Сарвга бўлмас хазону лола ул мавсумда йўқ,
Қилма майл, эй оҳ, сарви лола рухсорим сари.

Қай замон кечди кунинг шоҳона беҳажр, эй рафиқ,
Мен ўзим мазлум, сахо истовчи беажр, эй рафиқ,
Айла меҳринг мискина бир бор эваз ажр, эй рафиқ,
Англа бошимға туташқон, шуълайи ҳажр, эй рафиқ,
Кўрма санчилгон хазоний барг дасторим сари.

Май синиқ кўнглумни ҳақ тиклайдир, этсам кош азм,
Жом дўст ул жонга кўз тикмайдур, этсам кош азм,
Жисм алам дарёсига чўкмайдур, этсам кош азм,
Умр баргин то хазон тўкмайдур, этсам кош азм,
Навбаҳори ҳусн аро сармаст хумморим сари.

Масту хумморлиғ иши ринд аҳлиға маҳбуб эрур,
Излагай майхонани, бот унга бул мансуб эрур,
Эй Сулаймон, нўши май эт, бал бу иш матлуб эрур,
Эй Навоий, чун бу фасл ичра қадаҳ марғуб эрур,
Тортай ўзни мажлиси шоҳи қадаҳхорим сари.

Хориж хабарлари

Дунё ярим асрдан сўнг

Н.АСЛОН тайёрлади

ИТАР-ТАСС ахборот маҳкамасининг хабар беришича, Японияning «Иомиури» газетаси маҳаллий, халқаро ва хорижий тадқиқот марказлари таҳлилларига таяниб дунёнинг 2050 йилдаги манзарасини чизишга ҳаракат қилган. Унга кўра, яна 45 йилдан сўнг Хитой иқтисодий жиҳатдан энг қудратли давлатга айланади, Ҳиндистон эса аҳоли сонининг кўплиги жиҳатидан жаҳонда етакчи бўлади.

Газетада баён этилишича, Американинг «Голдман Сакс» молиявий корпорацияси таҳлилларига асосан 2050 йилга келиб Хитойнинг ялпи ички маҳсулоти тахминан 50 триллион долларни ташкил этади. Кутилаётганидек, юқорида қайд этилган даврда Россия ялпи ички маҳсулотининг ҳажми жиҳатидан Европанинг етакчи давлатларини ортда қолдириши ҳамда Хитой, АҚШ, Ҳиндистон, Япония, Бразилия ва Мексикадан кейинги еттинчи ўринни эгаллаши мумкин.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти баҳоларига таянган ҳолда «Иомиури» XXI асрнинг ўрталарига бориб Ер курраси аҳолиси 9 миллиардга ўсишини қайд этган. Американинг бу борадаги расмий прогнозларига асосан аҳолисининг кўплиги жиҳатидан дунёдаги учликка қуйидаги давлатлар киради: Ҳиндистон – 1,61 миллиард, Хитой – 1,42 миллиард ва АҚШ – 420 миллион киши. Ушбу ўсиш эса Осиё, Африка ва Лотин Америкасидаги айрим давлатлар ҳисобига бўлади. 2050 йилга бориб 2000 йилда аҳоли сони бўйича 6-ўринни эгаллаган Россия ҳам, 9-ўринни банд этган Япония ҳам биринчи ўнликдан жой олмайди. Японияning Комплекс тадқиқотлар миллий институти маълумотларига кўра, бугунги кунда 127 миллион кишини ташкил этаётган мазкур мамлакат аҳолисининг кескин камайиши Кунчиқар юртнинг бу ўнликка киришига изн бермайди.

Самарали ҳамкорлик

Тожикистоннинг наркотиклар устидан назорат бўйича агентлиги афғон махсус хизматлари билан ҳамкорликда ўтган йили 350 килограммдан зиёд героинни қўлга туширди.

ИТАР-ТАСС маълумотларига кўра, қўшни мамлакатлар махсус агентлиги афғон махсус хизматлари билан тожик-афғон чегарасидаги наркотикларни МДҲ ва Европа мамлакатларига етказиш учун олиб ўтишнинг олдини олиш бўйича бундан кейинги ҳамкорликни самарали ва янада кенгайтириш келажакка эга, деб ҳисоблайди. Агентликнинг жамоатчилик билан алоқалар маркази раҳбари, полиция подполковниги Аваз Йўлдошевнинг таъкидлашича, наркотик моддалар, айниқса героин етиштириш бўйича ҳамон етакчи ўринни эгаллаб турибди. Агентлик вакилининг сўзларига кўра, ўтган йили афғон махсус хизматлари билан ҳамкорликда ўтказилган бир қатор операциялар натижасида 335 килограммдан ортиқ героин ушлаб қолинган, 9 наркосотувчи, жумладан, Толибон ҳаракатининг икки дала командири қўлга олинган.

Икки мамлакатнинг бу борадаги ҳамкорлиги самарадорлиги ўтган йили Афғонистон шимолида агентлик ваколатхоналарини очганидан сўнг янада ортди. Шундан кейин нисбатан қисқа вақт ичида ... агентлик ... ҳамкорлигида ...

Ҳиндистон яқинда Республика кунини нишонлади. Бу кун кўчаларда шоҳ аскар-зобитлари байрамона намойиш ўтказишди.

Барча қўшни мамлакатларидаги диний ва маданий қадриятларни ўзида мужассамлаштирган давлатда турфа хил дин, тил, санъат турларини учратиш мумкин.

Ҳиндистон маданиятини машҳур қиладиган асосий санъат турлари сирасига мумтоз рақс, диний ва маданий меъморчилик, ҳайкалтарошлик, миниатюра ҳамда сеҳрли мусиқа киради. Ижодий истиқбол гуллаб-яшнашда давом этаётган Ҳиндистон ҳаётида сўнгги пайтларда кино санъати ҳам ривожланмоқда.

Океанортига «юриш»

Ўтган йили япон автогигантлари Америка бозорига рекорд кўрсаткичда машина сотишган. Бу океанорти давлати бозорининг қарийб учдан бир қисмини ташкил этади.

ИТАР-ТАСС хабарига кўра, ўтган йилда АҚШ ички бозорининг 32,2 фоизида япон машиналари сотилган. Япон автомобилсозлигидаги етакчи корпорация – «Тойота мотор» ўтган йили ишлаб чиқариш ҳажми бўйича дунёда биринчи ўринни эгаллади. Корпорациянинг океанорти мамлакатдаги савдо ҳажми кескин ортиб, 2,26 миллион машина сотишга эришди. «Ниссан»да бу борадаги кўрсаткич 9,2, «Хонда»да эса 4,9 фоизни ташкил этган.

Япон автогигантларининг океанортидаги бу муваффақиятлари шу тарзда давом этаверса, арзон, ҳамёнбоп ва қулай япон машиналари Америка автоуловларини ўз бозоридан сиқиб чиқариши аниқ.

Навоийнинг ҳарбий унвони

Рофи ПАРДАЕВ,
ТОУҚБЮ катта ўқитувчиси,
захирадаги полковник

Болалик чоғларидаёқ илм-фан, адабиёт, санъат сирларини ўрганишга қизиққан Алишер Навоий нафақат шоир, олим, балки ҳарбий саркарда ҳамдир. Зотан, Алишер Навоий туғилиб ўсган диёрда қадим-қадимдан ҳокимиятни ҳарбийлар бошқариб келишган.

Тарихий манбалардан кўринадики, қадимдан Алишер Навоий давригача шаклланган ҳарбий соҳа билан боғлиқ атамалар шоир асарларида ўзига хос тарзда ўринли ишлатилган. Булар ҳарбий унвонлар, лавозимлар, бўлинмалар, ҳарбий санъат бошқарувига оид атамалар, ҳарбий тайёргарлик, ватанпарварликка оид атамалардир. Умуман ҳарбий соҳа билан боғлиқ ном ва тушунчаларнинг қадимда туркий тилда ўз атамаси бўлган. Шунингдек, турли даврларда ижтимоий-сиёсий воқеалар таъсирида арабча, форсча атамалар билан ҳам алмашиб қўлланилган.

Буюк давлат арбоби, лашкарбоши, астроном Мирзо Улуғбекнинг ёзишича, инсоният тарихида биринчи маротаба Ўғузхон ўзининг барча лашкар ва одамларини жамлаб, қуйидаги етти қисмга бўлган:

Биринчи қисм – «бужунғор», яъни қоровул (ҳозирги пайтда «авангард» маъносини билдиради); Иккинчи қисм – «буронғор», турк тилида «яровул» (ҳозирги пайтда «аръергард» – қўшиннинг орт қисми, ҳимоячиси маъносини англатади); Учинчи қисм – «аванғор», турк тилида «ўнг қўл (маймана)» дейилади; Тўртинчи қисм – «жавонғор», турк тилида «сўл қўл (майсара)» дейилади; Бешинчи қисм – «ғўл», турк тилида «ясов» дейилади, бу қўшиннинг марказий қисмини билдиради; Олтинчи қисм – "ўкжунғор", турк тилида «жангдовул», ҳужумга ўтиш маъносини билдиради; Еттинчи қисм – «бўстонғор» бўлиб, турк тилида «пистирма» маъносини билдиради.

Аксарият ҳарбий атамалар, хусусан, ҳарбий унвон номлари Алишер Навоий асарларида учрайди: навкар – оддий аскар; сабзи сувора – кичик сержант; сувора – сержант; чапандози сувора – катта сержант; кичик сипоҳий (офицер)лар: баҳодир – лейтенант; хожа – катта лейтенант; тўра – капитан каби. Тарихда баҳодир – ўн боши (гуруҳ сардори), хожа – тўда (взвод) сардори, тўра – сада (рота) сардори сифатида хизмат қилишган. Тўра унвони юқори ҳисобланиб, баҳодир ва хожаларга буйруқ бериб келган. Навбатдаги ҳарбий унвонлар катта сипоҳийлар ҳисобланиб, феруз – майор, бек – подполковник, бекларбеги – полковник унвонларига мос келади. Бекларбегига феруз ва беклар хизмат қилишган. Олий сипоҳийлар ҳисобланмиш лашкарбоши – армия генерали, лашкарбеги – генерал полковник, лашкарбаҳодири – генерал лейтенант, лашкар ферузи – генерал майор унвонларига тўғри келиши мумкин. Ушбу ҳарбий унвонларнинг энг юқориси Навоий асарларида "Амир ул-Умаро" ёки "Умаро" – Маршал тарзида, Соҳибқирон – генералиссимус каби кўринишда учрайди. Улуғ шоир асарларида қўлланилган ҳарбий унвон атамаларини ҳозирги амалдаги ҳарбий унвон атамаларига юқоридагидек тарзида қиёслаб кўрсатиш мумкин.

Алишер Навоий асарларида "навкар" сўзи мулозим, хизматкор, хизматчи маъноларидан ташқари, аскар маъносида ҳам ишлатилган: "Отни фалон улуғ навкаридин йиборибтур ("Насойимул муҳаббат"). Ушбу мисолда улуғ навкар – аълочи (ефретор) аскар маъносида ишлатилган. "Садди Искандарий" достонида "лашкарбоши" сўзи лашкаркаш – лашкарбоши, қўмондон, саркарда маъноларида келади:

Яқинидин анга теран бўлди басар,
Ки лашкаркаши бўлди Бухтун-насир.

"Соҳибқирон" сўзига Алишер Навоий асарларининг изоҳли луғатида қуйидагича шарҳ берилган: "Соҳибқирон" – жаҳонгир, бахтиёр, бахтга эришган:

Қарин ила даврон топибон иқтирон,
То бўлибон бир киши Соҳибқирон.

Тарихдан бизга маълумки, маршал қўшинлар қўмондони бўлиб, Олий бош қўмондонга бўйсунган. Ҳусайн Бойқаро саройида Алишер Навоий "Амир-ул Умаро", яъни "маршал" унвонига сазовор бўлган. Алишер Навоий Амир ул-Умаро сифатида Ҳусайн Бойқаро ва унинг ўғиллари ўртасидаги можароларнинг ва мамлакатда содир бўлган тартибсизликларнинг олдини олишда катта хизмат қилган, низоларни тинч йўл билан ҳал этиб келган.

Алишер Навоий ҳарбий вазир, "Амир ул-Умаро" сифатида Султон Ҳусайнга доимо елкадош бўлиб, ҳарбий юришларда жангу жадал санъатини чуқур баҳолаб, шоҳга маслаҳат бериб турган. Б.Аҳмедовнинг "Тарихдан сабоқлар" китобида ёзилишича, "1469 йилнинг июль ойида Султон Ҳусайн қўшини Ёдгор Муҳаммад Ҳасанбек билан юзма-юз бўлган пайтда, мунажжимлар фол очиб "жангни фурсати ҳали етишмаган", деб подшога арз қиладилар. Навоий уларнинг таъбирларига қарши чиқди ва Султон Ҳусайнга тўхтовсиз уруш бошлаш кераклигини айтди. Подшо Навоийнинг маслаҳати билан жангни биринчи бўлиб бошлаб берди ва Ёдгор Муҳаммад устидан ғалаба қозонди".

Навоий ёшлигидан отда сайр қилишни ва ҳарбий санъатни яхши кўрган. Ҳерман Вамбери "Бухоро ёхуд Мовароуннаҳр тарихи" китобида Мир Алишерни шундай таърифлайди: "Бу зот гўзал бир сиёсатдон эди. У моҳир қўмондон, ўткир қаламга эга адиб сифатида шуҳрат қозонди".

Тарихий маълумотлар шундан далолат берадики, ўзбекларнинг давлатчилиги тарихи узоқ ўтмишга, яъни Хоразм заминида мавжуд бўлган беш минг йиллик тарихдан зиёд булган давлатчилик мақомига бориб тақалади. Армиясининг тарихи ҳам давлат пайдо бўлганидан юзага келган. Жаҳонда энг биринчи отлиқ аскар (суворийлар) қўшини айнан Хоразм давлатчилигида эрамиздан уч минг йиллар илгари таркиб топган ва кейинчалик бошқа жойларга тарқалган. Бундан ҳам кўриниб турибдики, ўзбекларнинг ҳарбий унвонлари жуда қадимийдир.

«САҒБОН ТЕКСТИЛ» ЎЗБЕК-ТУРК ҚЎШМА КОРХОНАСИ: Ўз фаолиятини бошлаганига кўп вақт бўлмаган бўлсада, корхона эркаклар, аёллар ва болалар учун 2005 йилда 700 мингтадан ошиқ кийим-кечак ишлаб чиқарди. Қўшма корхона Япония, Туркия ва Германияда ишлаб чиқарилган тикув дастгоҳлари билан жиҳозланган. Ҳозирда корхона жамоасини 176 нафар ёш ва малакали ходимлар ташкил этади.

Фаолият

Қарздорлик барҳам топса...

Абдурасул УСМОНОВ,
"Тошкент электр тармоқлари"
ОАЖ электр энергия тақсимлаш,
назорат қилиш гуруҳи раҳбари

Бугун ҳаётимизни электр энергиясиз тасаввур қилиш қийин. Атиги бир соат электр энергиянинг узилиши қанчадан-қанча кишиларнинг саранжом-саришталигини йўқотишга, корхоналар фаолиятининг сустлашишига олиб келади. Қизиғи шундаки, электр энергиянинг мунтазам истеъмолчиларга етказиб берилиши бевосита уларнинг ўзига ҳам боғлиқ.

Кўпчилик корхона ва ташкилотлар мутасаддилари, фуқаролар, афсуски, бу масъулиятни кўп ҳолларда англаб етишмаяпти. Буни биргина Тошкент вилояти мисолида ҳам кўриш мумкин. 2006 йилнинг 1 январь ҳолатига электр энергиясидан истеъмолчиларнинг умумий қарздорлиги 22,4 миллиард сўмни ташкил этмоқда. Шундан 5,1 миллиард сўми аҳоли тўлаши лозим бўлган пул маблағларидир. Бу қарздорлик, албатта, вилоятимиздаги айрим аҳоли яшаш жойларининг газлаштирилмагани, қиш ойларида газ босимининг кескин пасайиб кетиши натижасида келиб чиқяпти. Натижада аҳоли электр энергияси истеъмоли режасидан 3-4 баробар кўп фойдаланмоқда. Бу ҳам етмагандек, айрим хонадон соҳиблари электр энергиясидан ўғринча фойдаланишга ҳаракат қилишмоқда. Шу ўринда мисолларга эътибор қаратсак. Қибрай тумани Оққовоқ қишлоғида яшовчи А.Софий, Унқўрғон қишлоғида яшовчи С. Абдуазимовлар мунтазам равишда электр энергиясидан ўғринча фойдаланиб келганлар. Шу туманнинг Ёнариқ қишлоғида яшовчи А. Нодиров ва Май қишлоғида яшовчи Х. Нурматовлар эса ҳисоблагич ўрнатмасликни афзал билишган. Худди шунингдек, Бўстонлиқ тумани Янгиовул қишлоғида яшовчи А. Жаҳонов, Қорамозор қишлоғида яшовчи А. Сантметова, Ғазалкент шаҳри Наврўз кўчаси 74-уйда яшовчи Г. Мўминова ҳам ҳар хил ўғринча йўллар билан электр энергиясидан фойдаланиб келишган. Бу рўйхатни узоқ давом эттириш мумкин.

Ўтган йил давомида жами 7284 та қоидабузарлик ҳолатлари аниқланиб, улардан 1023 тасига чора кўриш учун туман ва шаҳарлар прокуратурасига юборилди, тузилган далолатномалар устидан 67 миллион сўм ундирилди, 205 та қарздор хонадонларнинг эгалари фуқаролик судларига берилди. Бу каби ҳолатларнинг олдини олиш, фойдаланилган электр энергияси учун ўз вақтида ҳақ тўлаш чораларини кўриш учун ҳуқуқ-тартибот органлари ва маҳалла оқсоқоллари билан ҳамкорликда аҳоли ўртасида тарғибот-ташвиқот ишларини олиб бораяпмиз. Бу тадбирларимиз бирмунча самара бериб, кўпчилик фуқаролар электр энергиясидан оқилона фойдаланишга ҳаракат қилишяпти.

Шу ўринда яна бир гап. Вилоятимизда жуда катта потенциал кучга эга ташкилотларнинг бўйнидаги қарзини ўз вақтида тўламаётгани аянчли ҳол. Тошкент шаҳар ҳокимлигининг "Сувсоз" тресты 2,4 миллиард, вилоят "Сувоқова" бошқармаси 2,1 миллиард, Чирчиқдаги "Электркимёсаноат" очиқ акциядорлик жамияти 2,6 миллиард сўмлик қарзини ҳанузгача тўламай келмоқда. Бу эса фаолиятимизни ривожлантиришга тўсқинлик қилаётир. Ваҳоланки, бу ташкилотлар аҳоли ва кичик корхоналарнинг электр энергиясидан қарздорлигини камайтиришда ўрнак кўрсатиши, бизга амалий ёрдам бериши лозим эди.

Шундай бўлса-да истеъмолчиларимизни электр энергияси билан узлуксиз таъминлаб келяпмиз. Биргина ўтган йили 186,8 миллиард сўмлик электр энергияси истеъмолчиларга етказиб берилди. Бу 2004 йилдагидан 3,6 фоиз кўп демакдир. Айни пайтда ҳам корхонамиз аҳил жамоаси кузги-қишки мавсумни кўнгилдагидек ўтказиш учун тинимсиз меҳнат қиляпти. Шуни унутмаслик керакки, ҳар бир хонадонда бебаҳо электр нури минглаб фидойи инсонларнинг сермашаққат ва самарали меҳнатлари эвазига чарақлаб турибди. Шу боис қимматли электр энергиясидан тўғри ва оқилона фойдалансак, бундан давлат ҳам, жамият ҳам бирдек манфаат кўрган бўлур эди.

Жаҳон парламенти: Швеция

Риксдагни Талман бошқаради

Саодат Жабборова тайёрлади.

Швеция қироллигининг "Бошқарув шакли ҳақида"ги қонунига мувофиқ мамлакат парламенти Риксдаг деб аталади. Унинг асосий вазифаси қонун қабул қилиш, давлат маблағини сарф қилиш тартибини аниқлаш, солиққа оид қарорлар чиқариш ҳамда давлат бошқаруви, ижро ҳокимияти фаоллари ва ҳақазоларни назорат қилишдан иборат.

Риксдаг бир палатали парламент бўлиб, 349 депутатнинг 310 нафари пропорционал тизим асосида тўғридан-тўғри яширин овоз бериш йўли билан сайланса, қолган 39 та депутатлик ўрни эса сиёсий партиялар орасида махсус тартиб асосида тақсимланади. Сайловлар 28 та кўп мандатли сайлов округида ўтказилади. Марказий сайлов органи аҳоли сонига қараб ҳар бир округга нечта депутатлик ўрни тўғри келишини аниқлайди. Риксдаг фаолият муддати – 4 йил, бироқ баъзан навбатдан ташқари сайловлар ўтказилиши ҳам мумкин.

Парламент сайловларида иштирок этишни истаган сиёсий партия қироллик миқёсида камида 1500 нафар сайловчининг имзосини тўплай олгандагина сайловда қатнаша олади. Ҳар бир округда сиёсий партиялардан депутатликка ўз номзодини қўйган фуқароларнинг алоҳида рўйхати чиқарилади.

Парламент раиси –Талман ва унинг уч нафар ўринбосари Риксдагнинг янги чақирув сессиясида тайинланади. Талман давлат иерархиясида жуда муҳим ўринга эга ҳисобланиб, ҳокимиятни бошқариш ваколатига эга бўлган Бош вазирдан кейинги ўринда турувчи шахсдир (ҳатто қирол бундай ваколатга эга эмас, у барча муҳим ишлар ҳақида Бош вазирдан маълумот олади, холос). Талман спикер бўлиши баробарида бошқа бир қатор умуммиллий вазифаларни ҳам бажаради. Хусусан, у қонун чиқарувчи юқори органга Бош вазирликка номзод кўрсатиши; уни тайинлаш тўғрисида Фармон чиқариши, Риксдаг эътироз билдирса, уни истеъфога чиқариб юбориши; Бош вазир таклифи билан барча вазир ва мансабдор шахсларга истеъфо бериши; алоҳида ҳолатларда навбатдан ташқари парламент сайлови кунини белгилаши мумкин.

Яна шуниси эътиборлики Талман сайлов жараёнида иштирок этмайди. Шу боис парламент раислигини амалга ошираётган муддатда унинг депутатлик ваколатини захирадаги халқ депутати қўлга киритади.

Швеция парламенти Спикери қошида махсус маслаҳатчи орган – конференция мавжуд. Унинг таркиби Спикер ўринбосарлари, сиёсий партиялардан бир нафардан вакил, комиссия раислари, шунингдек Риксдаг маъмурий бошқарув раҳбари ўринбосаридан иборат. Қонунчиликка мувофиқ, Риксдагда партия фракциялари парламент гуруҳи деб аталиб, умумий муҳокама ўтказишни талаб этишга ва унда ўз маърузачисини минбарга таклиф қилишга ҳақли.

Риксдаг таркибида қуйидаги органлар шакллантирилади: "Сайловга тайёргарлик кўриш қўмитаси. Унинг таркибида ҳар бир сиёсий партиядан вакиллар бўлади; иш ҳақи масаласи бўйича вакиллар гуруҳига 17 нафар аъзони бирлаштиради.

Риксдаг сессияси йилда бир маротаба ўтказилади. Талман сессиянинг биринчи мажлиси очиқ деб эълон қилгач, Бош вазир ҳукумат номидан чиқиш қилади. Парламент ёпиқ мажлислар ўтказиши ҳам мумкин.

Парламентда қонун лойиҳалари, фармонлар овоз бериш ёки консенсус йўли билан қабул қилинади. Овоз бериш, одатга кўра, очиқ тарзда ўтказилади, унинг натижаларини Талман эълон қилади. Агар Талманда шубҳа уйғонса, уни электрон шаклда ёки номма-ном сўраш асосида қайта сўров ўтказишга ҳаққи бор.

Тенг овозга эга бўлган қонун лойиҳаси бўйича депутатлар тегишли комиссияларга ўз муносабатини билдиради. Ҳукумат, депутатлар, мунтазам комиссия ва парламентнинг бошқа органлари, Риксбанк ваколатчилари, Миллий қарз бошқармаси, Риксдаг ревизори ҳамда омбудсманлар қонунчилик ташаббуси билан чиқиш ҳуқуқига эга. Бюджетга алоқадор бўлган қонун лойиҳасини қабул қилиш учун маълум муддат белгиланган (муҳокама 20 сентябрдан кечиктирилмаслиги лозим).

Одатда парламентда қонун лойиҳаси икки марта ўқилади, бироқ Талман таклифи ёки тегишли комиссия тавсияномасига биноан бир марта ўқилиб, қабул қилиниши ҳам мумкин. Қонун лойиҳасини кўриб чиқиш жараёнида тенг овоз тўплаган қонун лойиҳасини Талман мунтазам иш юритувчи тегишли комиссияга ўқиш учун юборади ва унинг хулосасидан сўнг эса қонун лойиҳаси учинчи ўқиш учун берилади.

ТАФАККУР

Спорт

Ўзбек курашининг дадил одимлари

Боҳир БЕК

Буюк Британиянинг Ситинборн ва Грециянинг Салоники шаҳарларида 29-30 январь кунлари кураш бўйича "Ислом Каримов" анъанавий халқаро турнири бўлиб ўтди.

Кураш Халқаро Ассоциацияси (КХА) мусобақалари тақвимидан жой олган жаҳон ва қитъалар миқёсидаги мусобақалар анчагина. Улар орасида 2000 йили Буюк Британия кураш ассоциацияси томонидан асос солиниб, Ўзбекистон Республикаси Президентига чуқур эҳтиром сифатида "Ислом Каримов" номи берилган халқаро турнирнинг аҳамияти беқиёс. Зеро, Юртбошимиз номи билан аталган ушбу турнир курашни Европада тарғиб этишга катта ҳисса қўшиб келмоқда.

Буюк Британиянинг Ситинборн шаҳрида олтинчи маротаба ташкил этилган бу галги турнирда дунёнинг ўнга яқин давлатидан келган қарийб юз нафар курашчи қатнашди. Мусобақа ўсмирлар, ёшлар ва қизлар ўртасида бўлиб ўтди. Турнир бир қатор маҳоратли ёшларни кашф этди. Жумладан, у ҳамюртимиз Умид Бозоров, мезбонлардан Эшли Жордан, Бенжамин Вуд, Том Мэтьюз, Сэм Миллер, Райан Питкок, Кеннор Мэрфи, Пэрри Мортимер, Ричард Биван, Дэнни Мэрфи, молдовалик Ион Карп каби кураш усталари етишиб чиқаётганини кўрсатди. Бинобарин, бугун "Ислом Каримов" халқаро турнирида гиламга чиқиб, ўзаро бел олишаётган болалар курашнинг келажаги бундан-да порлоқ бўлишига, вақти келиб спорт оламидаги энг нуфузли мусобақа — Олимпиада ўйинлари дастуридан муқим жой олишига чин қалбдан ишонишади.

Таъкидлаш кераккi, халқаро турнирнинг донғи бугун бутун дунёга ёйилди. КХАга аъзо кўплаб давлатлар бу мусобақага мезбонлик қилиш истагини билдиришмоқда. Ана шундай талабгор мамлакатлардан бири — Грецияда ҳам ўтган йилдан

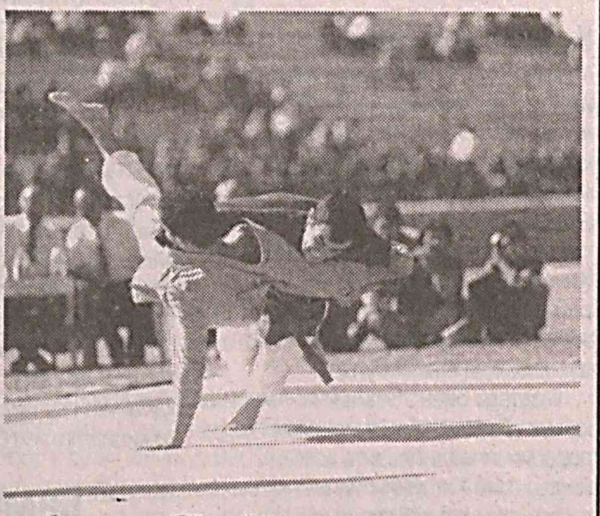

эътиборан кураш бўйича "Ислом Каримов" халқаро турнири ўтказиб келиняпти.

Жорий йилнинг 29-30 январь кунлари Грециянинг Салоники шаҳрида ташкил этилган мусобақада дунёнинг йигирмага яқин давлатидан келган полвонлар ғолиблик учун гиламга чиқдилар. Мусобақанинг энг қизиқарли беллашуви турнирнинг бош соврини учун ўзбекистонлик Ўткир Қурбонов ва грециялик Деанисис Илиадис ўртасидаги финал учрашуви бўлди. Унда мезбон ғолибликни қўлга киритди.

Шундай қилиб, Европанинг икки шаҳрида бўлиб ўтган "Ислом Каримов" анъанавий халқаро турнирлари муваффақиятли якунланди. Ўзбек курашининг дадил одими сифатида намоён бўлди.

Хусанбой Аввалов олган суратлар

ЮҚОРИЧИРЧИҚ: туман марказий шифохонасида 138 нафар тажрибали шифокор ва 53 нафар ҳамшира хизмат қилади. Улар аҳоли саломатлигини сақлаш, жумладан оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, болаларнинг соғлом ўсишини таъминлашда жонбозлик кўрсатишмоқда.

Суратларда: шифохонанинг туғруқ бўлими шифокори Аслбек Ақлбеков ҳамкасблари билан; Сайёра Нуркиева туғруқ бўлимининг малакали ҳамшираларидан бири ҳисобланади.

Психолог маслаҳати

Бахтли бўлишнинг сири

Ф.АКРАМОВА, А.УСМОНХЎЖАЕВ

Ҳар қандай инсон бахтли ҳаёт кечиришни орзу қилади, шунга интилади. Буюк француз адиби Жан Жак Руссо бахтли бўлиш учун қуйидаги уч шарт бўлишини таъкидлаган эди:

— яхши банк ҳисоби, яъни мўмайгина даромад;

— яхши ошпаз, яъни тотли таомларни тановул этишга имкон яратувчи шахс;

— яхши ошқозон, яъни ички аъзоларда овқатнинг яхши ҳазм бўлиши.

Олиб борилган тадқиқотларда эса киши бахтли бўлиши учун, аввало ўзини бахтли ҳис этиши лозимлиги тасдиқланган. Шунинг учун психологлар қуйидаги фикрни илгари сурадилар: "Бахтли бўлишни истасанг, ўзингни бахтли тут". Биз эса ушбу етти усулни унутмаслик ва уларга амал қилишни маслаҳат берамиз:

1. Яқин кишиларингизни севинг. Кўп вақтингизни, эътиборингизни севган кишиларингизга бағишланг.

2. Куч-ғайратингизни ўзингиз севган машғулот, касб ёки фаолиятга бағишланг. Агар ишингизни севсангиз, кўп ишланг. Агар ёқмаса алмаштиришга ҳаракат қилинг, бу ўзингиз учун ҳам, жамият учун ҳам фойдалидир.

3. Одамларга ёрдам беринг. Ҳар бир инсоннинг ичида альтруизм, яъни атрофдагиларга беғараз ёрдам кўрсатиш эҳтиёжи мавжуд. Бошқаларга ёрдам бериш орқали, биринчидан, ўз-ўзингизга ҳурматни оширасиз, иккинчидан, ўзингиздаги жисмоний ва психологик танглик ҳолатлари — стрессларни йўқотасиз ва натижада ҳаётдан қониқиш, бахтга эришиш ҳиссига эга бўласиз.

4. Ўзингизни кузатиб кўринг, нима сизнинг кайфиятингизга ижобий ёки салбий таъсир кўрсатишини ўйлаб кўринг. Нима сизни қувонтирса, шунга интилинг, албатта, бу эзгулик йўлидаги ҳоҳиш бўлса.

5. Жисмоний фаоллик. Исталган жисмоний фаолликнинг, ҳаракатнинг соғлом кишига ҳақиқий лаззат бахш этиши маълум. Жисмоний фаоллик даврида инсон миясида ўзига хос табиий моддалар (эндорфинлар) ишлаб чиқилади ва бу кишига лаззат, завқ бағишлайди. Демак, жисмоний ҳаракатлар инсонга бахт ҳиссини ато этади. Сиз рақс тушишингиз, спортнинг исталган тури билан шуғулланишингиз ёки қўлингиздан келадиган машқ, ҳаракатни амалга оширишингиз мумкин. Ҳатто, қишда эрталаб туриб ёққан қор йўлакни очсангиз ҳам, ер чопсангиз ҳам, деразаларни артсангиз ҳам бахтни ҳис эта оласиз.

6. Ҳаётингизга янгиликларни киритишга ҳаракат қилинг. Бизга болалигимиздан ҳамма нарсага тартиб билан ёндошиш лозимлиги уқтирилади. Доимий кун тартиби, барқарор қизиқиш, бир иш жойига ўрганиш, ҳар йили фақат бир жойда ва бир вақтда дам олиш — булар ҳаммаси яхши, лекин инсон табиати янгиликка мойил. Шунинг учун вақти-вақтида тартибдан чиқинг — янгилик яратинг. Масалан, ишга доимий йўлдан эмас, бошқа йўлдан боринг, янги хоббига интилинг ёки таътилни бошқа вақтда ўтказинг.

7. Агар гоҳида ўзингизни эзилган ва бахтсиз ҳис қилсангиз, тушкунликка тушсангиз, бу — психологик маятник ҳисобланади. Чунки агар бутун бахтли бўлсангиз, бунга қарама-қарши ҳолат ҳам юз бериши мумкинлигини ёдда тутиш керак. Шунинг учун ҳам ташвишли, бахтсиз кунларга руҳан тайёр туринг.

"Тасанно" — юксак эътироф

Яқинда Ўзбекистон Маданият ва спорт вазирлиги юртимиз шарафини дунёга таратаётган истеъдодли ёшларимизни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш мақсадида "Тасанно" тақдимот маросимини ўтказди.

Анжуманга вазирлик тасарруфидаги олий ва ўрта махсус таълим масканлари ҳамда ижодий жамоаларнинг сўнгги 4 йил ичида Россия, Германия, Италия, Франция, Греция, Озарбойжон каби давлатларда бўлиб ўтган халқаро фестиваль ва танловларнинг 67 нафар ғолиби ҳамда уларнинг устозлари таклиф этилди. Уларга вазирликнинг "Тасанно" диплом-сертификати ва пул мукофотлари топширилди.

Алишер Навоий номидаги опера ва балет Катта театрида ўтказилган мазкур тадбирда чет элларда юртимиз шаънини муносиб ҳимоя қилиб қайтган Карина Тимофеева, Абдумалик Абдуқаюмов, Бекзод Абдураимов, Комила Аҳмаджонова, Элеонора Котлибулатова ва шунга ўхшаш яна қанчадан-қанча истеъдодли ёшлар ўзбек санъатининг эртанги кун намояндалари сифатида эътироф этилди.

Замондошларимиз

Камалакдан ранг олиб

Раҳмат ТЎЛАЕВ,
«Адолат» СДП Ромитан туман Кенгаши биринчи котиби

Таниқли мусаввир Баҳодир Салом Вобкент туманидаги Қўнғирот қишлоғида туғилган. Бухоролик рассомларнинг устози саналган мўйқалам устаси ҳозир ҳам республикада ўтказилиб келинаётган кўпгина кўргазмаларда баҳоли қудрат иштирок этиб келаётир. Айни пайтда у вилоят тасвирий ва амалий санъат лицей-интернатида ёш иқтидорларга бу нозик санъат сирларидан сабоқ бермоқда.

Баҳодир Саломнинг болалиги қишлоқда ўтган. Қишлоқ мактабида таҳсил олиб, вояга етгани боис асарларида халқ удумлари, тўй-томошалари, оддий ҳаёт манзаралари аксини топган. Биз буни мусаввир қаҳрамонларининг оддий, камтарин ва тўпори ташқи қиёфалари тасвирида ҳам кўриб завқланамиз.

Мусаввир санъат оламига 1970 йилларнинг бошида кириб келган. «Шаҳар манзараси», «Арк», «Ҳовли», «Тоғларда куз» асарлари айни ўша йиллари яратилган. Кейинги йилларда рассом ижодхонасида «Автопортрет», «Она», «Ўғил», «Қишлоқда тонг», «Қизим» суратлари пайдо бўлди. Асарларидан рассомнинг асосан икки - портрет ва табиат-пейзаж жанрида ижод қилишини билса бўлади. Мўйқалам устасининг ижод намуналари Франция, Англия, Германия сингари хорижий давлатлар галереялари ва хусусий коллекцияларини безаб турибди.

Баҳодир Салом Низомий номидаги университетнинг санъатшунослик факултетини тугатган. Атоқли санъаткорлар Ўзбекистон халқ рассомлари Рўзи Чориев, Малик Набиев, Чингиз Аҳмаров қўлида таҳсил олган. Эндиликда эса устознинг Наим Неъматов, Обид Мавлонов, Йўлдош Эгамов каби ўнлаб шогирдлари у билан ёнма-ён туриб ижод этишаётир.

Ўзбекистон Рассомлар уюшмасининг аъзоси, 1981 йилдан Бадиий Академиянинг ҳақиқий аъзоси Баҳодир Салом изланишдан чарчамайди. Ноябр ойида эл эъзозлаган мўйқалам устасининг «Рассом ва табиат» деб номланган кўргазмаси очилди. Бадиий Академиянинг Марказий кўргазмалар залида таниқли рассомнинг 100 дан зиёд суратлари намойиш этилаётир.

Бугунги кунда устознинг ижод йўлидан унинг невараси Беҳзод Саломов бормоқда. Бу эса Саломовлар сулоласи ишининг давом этаётганидан далолатдир. Модомики, давомчилар бор экан, санъатсеварлар байрами тугамайди.

Хотира

Яхшилар эл қалбида яшайди

Асқар ЖАЛИЛОВ,
«Адолат» мухбири

Юртига хизмати сингган инсонлар ҳамиша эл ардоғида. Ҳаётнинг ушбу ҳақиқатини Муяссар Шодиевнинг халққа хизмат қилиб ўтган умр йўли ҳам тўла исботлайди.

Муяссар болалигидан меҳнатга меҳр қўйди. Мактабда ўқиб юрган чоғлариданоқ далада катталар билан тер тўкиб ишлади, миришкор пахтакорлардан деҳқончилик сирларини ўрганди. Унинг қалбида жўш урган ғайрат ва ишончни кўрганлар: «Бўладиган бола бошидан», деган ҳикматли гапни кўнгилларидан ўтказишарди. Дарҳақиқат, улар адашмаган эди. У дастлаб ҳисобчига ёрдамчилик қилди, кейинчалик катта бригадада ҳисобчи бўлиб ишлади. Унинг тиришқоқлиги, ҳисоб-китоб ишларини пухта олиб бораётганини кўрган хўжалик раҳбари Марди Султонов унга хўжалик бошқаруви идорасининг котиблигини ишониб топширди.

Ёш котибнинг хизматидан қониққан раҳбар кунларнинг бирида унинг қалбига қўл солди:

— Кўпдан буён кузатиб юрибман, — деди у, — олий ўқув юртига ўқишга бориш ниятинг борга ўхшайди.

— Агар розилик берсангиз институтга кириб ўқимоқчиман, — деди Муяссар.

Ўша йили у орзусига эришди — Тошкент халқ хўжалиги институтининг сиртқи бўлимига ўқишга кириб, меҳнат фаолиятини давом эттирди. Олий ўқув юртини тамомлаб, иқтисодчи дипломини қўлга олгач, аввал ҳисобчи, кейинчалик эса бош иқтисодчи бўлиб ишлай бошлади. Устози Марди Султоновнинг ўзига талабчанлиги, одамларга меҳрибонлиги Муяссарнинг қалбида ҳавас уйғотар, у ҳаёт қозонида қайнаб, ҳам касб сирларини, ҳам инсоний фазилатларни ана шундай кўпни кўрган одамлардан ўрганарди. Ҳисоб-китоб ишларини юритганида ҳар бир рақам ортида одам меҳнати, унинг ризқ-рўзи турганини теран ҳис этарди. Шунинг учун ҳам хўжаликдаги пахтакору чорвадор, пиллакору ғаллакорларнинг меҳнат ҳақлари тўғри тақсимланишига астойдил эътибор билан қарарди.

Орадан йиллар ўтди. Уни хўжаликка раҳбар этиб тайинлашди. Зеро, бу пайтда унинг тажрибаси ортган, ер билан тиллаша биладиган мутахассис даражасига етган эди. Ҳар гал ердан мўл ҳосил олиш учун йўл-йўриқ қидириб бош қотирганида устози Марди аканинг сўзларини эсларди: «Ерни боқсанг, ер элни боқади». М.Шодиев бу ҳикматга амал қилиб, агротехника қоидаларига қанчалик риоя этилаётганлиги, шудгор сифати-ю чигитнинг бир маромда экилаётгани, ғўза парвариши билан шахсан ўзи қизиқди, ўзи хўжалик ишларини назоратга олди. Натижа эса кутилганидан ҳам юқори бўлди: хўжаликда пахта ҳосилдорлиги 17 центнердан 37 центнергача ўсди. Даромад ҳисобига қишлоқ йўллари ободонлаштирилди, мактаб ва боғчалар таъмирдан чиқарилди. Ўз меҳнатларининг самарасини кўриб турган деҳқонларнинг бир ғайратига ўн ғайрат қўшилди.

Умри эрта тонгдан шомгача далада ўтган, одамларнинг қувончу ташвишлари билан яшаган Муяссар Шодиев Каттақўрғон туманига раҳбар бўлган кезларда туман иқтисодини мустаҳкамлашга, аҳолининг ижтимоий аҳволини яхшилашга ўзининг бор куч-ғайратини сарфлади. Мана, биргина мисол: бевосита у раҳбарлик қилган йиллари 27 та мактаб, 9 та болалар боғчаси бинолари қурилди. Олтмиш километр қишлоқ йўллари капитал таъмирдан чиқарилди.

Туман марказидан қарийб ўн икки километр узоқдаги Мойбулоқ қишлоғи хонадонларига газ қувурлари тортилди, элликдан ортиқ қишлоқ аҳолиси тоза ичимлик суви билан таъминланди.

М. Шодиев қаерда ва қайси лавозимда ишлаган бўлмасин, ҳамиша эл-юрт ташвиши билан яшади. «Каттаминг» қишлоқ фуқаролар йиғини оқсоқоли бўлган пайтда 8 та мактаб, 5 та болалар боғчаси, 1 та шифохона, 8 та врачлик пункти, 22 та савдо дўкони, 7 та маиший хизмат уйларининг доимий ишлаши учун барча шарт-шароитларни яратиб беришда бошқош бўлди...

Ҳа, яхшилик қилган элда азиз, деб бекорга айтишмаган. Ўзининг эзгу амаллари, инсонпарварлиги билан кишилар қалбидан чуқур жой олган. М. Шодиевни бугун юртдошлари катта иззат-ҳурмат билан хотирлашади. Зотан, инсондан қолган яхши ном ҳеч қачон ўчмайди, аксинча, катта-кичикка ибрат бўлиб, кишиларни эзгу амаллар қилишга даъват этаверади. Эл қалбида яшаб келаётган ажойиб инсонлар қатори унинг ҳам порлоқ хотираси барчамизни ҳамиша халқ ва юрт ишига камарбаста бўлишга чорлаб туради.

ТАФАККУР

Боғчада хориж тили

Ш.САРИЕВ,
«Адолат» мухбири

Бугун мактабда таҳсил олаётган ёшларнинг етарли даражада таълим-тарбия олишларини таъминлаш, мактаб ва мактабгача таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш мақсадида мамлакатимизда салмоқли ишлар амалга оширилаяпти. Бу борада Жиззах вилоятида бир қатор ютуқларга эришилмоқда.

Жиззах туманида ўтган йилги янги ўқув йили олдидан 57 та мактаб, 25 та мактабгача таълим муассасаси тўлиқ таъмирдан чиқарилди. Бундай ғамхўрликка жавобан ўқувчи ёшлар ўқишда бир қатор ютуқларни қўлга киритишмоқда. Хусуан вилоят ўқувчилари ўртасида ўтказиб келинаётган фан олимпиадаларида туман халқ таълими бўлимига қарашли 17-мактаб жамоаси доимий равишда пешқадамлик қилиб келмоқда.

145 нафар кичкинтойлар тарбияланаётган 13-«Дилноза» болалар боғчасида яратилган шарт-шароитларни кўриб кўзингиз қувнайди. Шинам ва кенг хоналарда тарбияланувчилар малакали мутахассислардан инглиз тилини ўрганишади, жисмоний чиниқиш машғулотларида қатнашишади. Мунтазам равишда ўтказиб келинаётган «Соғломжон — полвонжон» спорт беллашувлари эса болажонларнинг энг севимли мусобақасига айланган. Яна шуниси эътиборлики, Республика таълим маркази ташаббуси билан мазкур боғчанинг олий тоифали тарбиячиси Озода Азизованинг иш тажрибасини мамлакат миқёсида кенг оммалаштириш ишлари олиб борилмоқда.

Мақсуд ҚОРИЕВ

Болалик — беғуборлик

Ибн Синонинг болалиги

(Давоми. Боши ўтган сонларда)

Ҳаётнинг ўзи яхши мактаб. Кунлар ўтди, кунлар кетидан ойлар... Саратон бошланган, ҳаво дим, нафас олиб бўлмайди. Қуёш кун бўйи тандирдек қиздиради. Шунинг учун Ҳусайн онаси билан томга чиқиб ётишар, ҳартугул томда бироз шамол бор, жон ором олади, кечалари салқин тушиб, мириқиб ухласа бўлади.

— Ойи, ойижон, чўпчак айтиб беринг, уйқум келмаяпти, — дейди Ҳусайн онасига ёлвориб.

— Энди ухлай қол, алламаҳал бўлиб қолди, — дейди Ситорабону ёстиғини тузатиб тескари ўгрилганча уйқуга кетади.

Ҳусайннинг бўлса уйқуси қочиб кетган, хаёл дарёсига чўмганча ойсиз тунда яроқлаган беҳисоб юлдузлар дунёсига боқиб, бу сўнгсиз дунёнинг сирлари ҳақида ҳеч нарса билмаганига ҳайрон бўларди.

Эрталаб Ҳусайннинг қадрдон дўсти Сирож келди: "Юр, қирга чиқамиз".

— Нима қиламиз, — сўради Ҳусайн дўстининг важоҳатини кўриб.

— Вой, сен кўрмабсан далалар шунақанги чиройлики, қип-қизил бўлиб лолалар очилиб ётибди. Тезроқ юр, лола териб келамиз.

Сирож ҳам табиат шайдоси, нозиктаъб бола, бунинг устига хаёлпараст. Ҳамма нарсага қизиқади. Чигирткаларни ушлаб, оёғининг биттасини узиб олиб қўйиб юборади. Ҳусайн бўлса унинг бу қилиқларини негадир ёқтирмайди, ахир, табиат яратган бу жонзотларнинг ҳам ўз ҳаёт тарзи бор, уларга озор бермаслик керак, деб дўстига юраги ёниб гапиради. Баъзан жаҳли чиқиб: "Сенда раҳм-шафқат деган нарса йўқ", деб дашном беради.

— Агар бирор жонзотга озор берадиган бўлсанг, бундан буён сен билан далага чиқмасмен, — дейди Ҳусайн.

— Майли, бундан сўнг сенинг айтганингни қилурмен, юр энди, кетдик. Қарқиноқнинг боласини оламиз, мен инини биламан қайда эканини.

Шунча гапдан кейин ҳам Сирожнинг яна қарқиноқ боласини оламан дегани Ҳусайннинг кўнглига хуш келмади.

— Сен билмайсен, қарқиноқнинг боласини қўлга ўргатиб олсанг бормиˀ, "гаҳ" десанг қўлингга қўнар, кейин орқангдан учиб юради, мен ўтган йили биттасини қўлга ўргатганмен, роса зўр бўлган.

— Кейин нима бўлди, уйингда яшадиму?

— Учирма бўлгач, қайгадир ғойиб бўлиб қолди, кейин тополмадим, онаси олиб кетган бўлса керак, — дейди Сирож ўксиниб.

Қир-адирларда лолалар қийғос очилган палла. Ҳатто Афшонадаги уйларнинг томларида ҳам қизғалдоқлар очилиб, ҳаммаёққа кўркамлик бахш этган. Кўпинча икки дўст томга варрак учиргани чиққанларида қизғалдоқнинг ғунчасини узиб олиб, "қизми ё ўғил" ўйнашарди: агар ғунча оқ чиқса "ўғил", қизил чиқса "қиз" ҳисобланарди. Лолақизғалдоқнинг ҳали етилмаган ғунчаси оқ бўларди. Ҳусайн хом ғунча билан пишиб етилган ғунчани яхши ажрата оларди. Шу боис бу ўйинда ғолиб бўлиб чиқарди.

— Ке, шу ерда бироз ўлтирамиз, — деди Ҳусайн манзарага маҳлиё бўлиб.

Икковлон кўм-кўк ўтлар устига ёнбошлашди. Бу ердан гўё осмон охиригача кўринаётгандай туюларди. Қалдирғочлар, табиатнинг бу беозор қушчалари чарх уриб ўз ризқини излашар, айни дамда табиатга чирой, осойишталик бахш этарди.

— Сирож, хув анави сўфитўрғайга қара, биласанму, нега чуғиллаганча тикка осмонга кўтарилиб бораётир? — деди Ҳусайн.

— Мен ҳам шунга ҳайронмен, сайраб-сайраб осмонга чиқади-ю, кейин яна қайтиб тушади.

Ҳусайн деди:

— Агар билсанг, сўфитўрғай аслида жаннат қуши ҳисобланур. Ҳеч кимга озор бермас, ўз ризқини қидириб, дилида ҳамиша Оллоҳни ёд этиб, самога кўтарилар эркан. Муқаддас китобларда ёзилишича, Оллоҳнинг тўқсон тўққизта номи бор эмиш. Сўфитўрғай осмонга ана шу номларни бирма-бир айтиб кўтарилиб боркан. Худонинг тўқсон тўққизинчи номини унутиб қўйиб, яна ерга тошдек қайтиб тушар экан. Кейин бироз ўзига келгач, номларни қайтадан такрорлаб, яна самога кўтарилар, яна сўнгги номни унутиб қўйиб қайтиб ерга туша берар экан.

— Ажаб қизиқ эркан, буни сенга ким айтиб берган?

— Онам сўзлаб берганлар. Муқаддас китобларда ҳам шундай ёзилган.

— Сен Оллоҳнинг тўқсон тўққизта номини ёддан билурсанму? Қани, билсанг айт-чи?

Ҳусайн қиблага қараб кўзини юмганча бирма-бир Оллоҳнинг тўқсон тўққизта номини ҳеч бир хато қилмай ёддан айтиб чиқди. Сирож ҳайратдан ёқасини ушлади — дўстининг билағонлигига қойил қолди:

— Сен Қуръон оятларини ҳам ёддан билурсанму?

— Барчасини эмас, отам менга араб ёзувини ўргатурлар, ҳар куни оқшом алламаҳалгача отам Қуръони Каримни тиловат айлайдурлар, шунда тинглаб ўтириб, ёдимда сақлаб қолурмен. Биласанму, ҳали ҳеч кимга айтмай тур, яқинда биз Бухорога кўчиб кетурмиз, ўша ерда ўқитаман сени, деб ўзлари айтдилар.

— Мунча яхши-я, қани энди мен ҳам борсам, — деди маъюс тортиб Сирож.

(Давоми бор)

ЭЪЛОН

Тошкент шаҳар, Яккасарой тумани, «CHINA TEX Import and Export Corporation» ваколатхонаси Ўзбекистон Республикасида ўз иш фаолиятини тугатиши ҳақида эълон қилади. Барча талаблар эълон берилган санадан бошлаб 1 ой мобайнида 120-80-81 телефони орқали қабул қилинади.

Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгашининг ижтимоий-сиёсий газетаси

Бош муҳаррир Бахтиёр АБДУСАТТОРОВ

Таҳрир ҳайъати
Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Иқбол МИРЗО, Турсунали ҚЎЗИЕВ, Турғунпўлат ДАМИНОВ, Равшан ҲАЙДАРОВ, Мамазоир ХЎЖАМБЕРДИЕВ, Исмоил САИФНАЗАРОВ, Собир ТУРСУНОВ, Светлана ОРТИҚОВА, Мукаррамхон АЗИМОВА, Жуманиёз АЛИБЕКОВ, Камол АЛЛАЁРОВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Талъат МУРАТОВ

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 016 рақами билан рўйхатга олинган

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар:
Қабулхона — 133-40-86, 136-53-14
Факс — 133-41-89
Котибият — 136-55-96
Сиёсат ва партия ҳаёти бўлими — 133-41-89
Хатлар бўлими — 136-55-64
Маънавият, адабиёт ва санъат бўлими — 136-54-39
Иқтисодиёт ва саноат бўлими — 136-54-39
Маркетинг ва реклама бўлими — 136-55-96

Навбатчи муҳаррир — Б. Тошназаров
Навбатчи — М. Абдушукуров
Мусаҳҳих — Н. Муҳсимова
Саҳифаловчи — Л. Турсунов

• «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.
t — Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

Буюртма Г— 400 Ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган Қоғоз бичими А-2. Адади — 1897

Нашр индекси — 100

Хафтанинг жума кунлари чиқади.

Босишга топшириш вақти — 20.00
Босишга топширилди —